

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
STUDIUM HUMANITNÍ VZDĚLANOSTI

TEREZA JANOUŠKOVÁ

FOTOGRAFICKÝ POHLED NA SKATEBOARDING

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce Mgr. Aleš Svoboda

Praha 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval/a samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Toto prohlášení a souhlas budou signovány vlastnoručním podpisem.

V Praze dne

.....

Tereza Janoušková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především panu Mgr. Aleši Svobodovi za jeho odborné vedení práce, věcné připomínky, rady a nesmírnou vstřícnost při konzultacích a za pomoc při vypracování této práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině a blízkým za veškerou podporu, oporu a nekonečnou trpělivost, kterou projevovali nejen po dobu vypracování této práce, ale i po celou dobu studia.

Abstrakt

Bakalářská práce „Fotografický pohled na skateboarding“ se zabývá fotografováním skateboardingu jako specifickou fotografickou disciplínou. Hlavním cílem a důvodem vzniku této práce je nahlédnout na skateboarding a jeho dokumentaci z jiného úhlu. Práce odkrývá fotografii skateboardingu, které díky svému předmětu modifikuje a dotváří fotografickou praxi. Konkrétně pojednává o vzniku a vývoji skateboardingu a v potřebné míře k tomu podává náhled do oblasti fotografie a sémiotiky. V kategorii fotografie se zaměřuje konkrétněji na fotografii sportovní, kam lze fotografování skateboardingu, jako extrémního sportu, zařadit. Důležitou roli zde hraje zkoumání fotografií z kompozičního a sémiotického hlediska a pojednání o tom, které znaky se na fotografiích nachází.

Abstract

Bachelor thesis "The photographic view of skateboarding" deals with photography of skateboarding as a specific photographic discipline. The main aim and reason of writing this work up is to look at skateboarding and its documentation from a different angle. The work reveals skateboarding, photography, and even semiotics as industries that have long-term development. It deals with the foundation and following development of skateboarding and it provides look into the areas of photography and semiotics. In the category of photography, it focuses specifically on sports photography, where it is possible to include skateboarding as an extreme sport. An important role here is the exploration of photographs from compositional and semiotic point of view and a discussion of what signs are in the photographs.

Klíčová slova

Skateboarding, fotografie, fotografové, fotografování, historie, techniky, teorie, sémiotiky, sport, pohyb, sportovní fotografie.

Keywords

Skateboarding, photographs, photographers, photography, history, technics, theory, semiotics, sport, movement, sport photography.

OBSAH

ÚVOD	6
1. SKATEBOARDING	8
1.1 Stručná světová historie skateboardingu.....	10
1.2 Česká historie skateboardingu.....	16
1.3 Skateboardové disciplíny	18
1.3.1 Streetstyle	18
1.3.2 Freestyle.....	19
1.3.3 Vertikální rampa	19
1.3.4 Minirampa	20
1.3.5 Pool.....	20
1.3.6 Best trick contest	20
2. SPORTOVNÍ FOTOGRAFIE	20
2.1 Historie sportovní fotografie	21
2.2 Historie sportovní fotografie v ČR.....	21
3. FOTOGRAFIE POHYBU	23
3.1 Fotografování skateboardingu.....	24
3.2 Zmrazení pohybu.....	26
4. FOTOGRAFICKÁ KOMPOZICE	27
5. SÉMIOTIKA	30
5.1 Sémiotické metody	31
5.2 Sémiotika a umění	32
5.3 Znak.....	33
5.4 Typologie znaků	34
5.5 Neostré symboly.....	34
5.6 Znakové systémy v praxi.....	37
6. ROZBOR FOTOGRAFIÍ	38
6.1 PETR HRICKO	38
6.2 KUBO KRÍŽO	44
6.3 LUKÁŠ WAGNETER	49
6.4 JIŘÍ NOVOSÁD	54
6.5 JAN KASL	59
ZÁVĚR	64
POUŽITÁ LITERATURA	65

Úvod

Téma „Fotografický pohled na skateboarding“ jako téma bakalářské práce bylo vybráno čistě na základě individuálního zájmu o fotografování. Důvod toho, proč konkrétně skateboarding, je ten, že po koupi první zrcadlovky byl v podstatě jedinou oblastí, o kterou se autorka této práce zajímala. Svou roli hrálo i to, že skateboarding u nás stále není vnímán jako sport, ale, v nejhorších případech, je vnímán jako vandalství, když se skateboardista „prohání“ po ulicích města. A tak by tato práce tuto chybnou interpretaci měla vyvrátit.

Skateboarding se u nás jako sport nepohybuje na stejné rovině popularity, jako je tomu např. u fotbalu či hokeje. Mnozí ho dokonce za sport ani nepovažují, i přesto, že jím skutečně je a že má relativně dlouhou tradici. Jeho kořeny sahají až do konce 50. let minulého století, kdy se zrodil v Kalifornii ve Spojených státech amerických, odkud se během let dostal až k nám do tehdejšího Československa. Že se skutečně jedná o sport, nám dokazuje i fakt, že bude v roce 2020 zařazen mezi sporty na letních olympijských hrách v Tokiu. Zato sportovní fotografii se u nás daří lépe, čehož jsou důkazem ocenění českých sportovních fotografů na soutěži World Press Photo již v 70. letech minulého století.

Úvodní kapitoly se věnují samotnému skateboardingu a za pomoci odborné literatury pojednávají o tom, co skateboarding je, co je potřeba k jeho vykonávání, kde všude se může provozovat, jaké má disciplíny apod.

Dále se práce zabývá jeho vznikem a historií. Nejprve se věnuje historii světové, a potom historii skateboardingu v České/Československé republice. Protože je cílem práce rozbor fotografií, věnuje se text dále fotografii pohybu jako takové a tomu, jak lze vůbec na fotografii docílit zmrzení pohybu, abychom na výsledném snímku neviděli pouze rozmazanou skvrnu připomínající pohybujícího se skateboardistu. Co v neposledním případě k rozboru fotografií z fotografického hlediska potřebujeme, je znalost kompozice, která je klíčová při samotném zhotovování snímku.

Z důvodu rozboru fotografií z fotografického hlediska i z hlediska sémiotického poslední kapitoly bakalářské práce objasňují, co sémiotika je, jaké jsou její metody a jak spolu umění a sémiotika souvisí. Aby bylo možné fotografie ze sémiotického hlediska popsat, je nutná znalost definice znaku a jeho typologie, jelikož o něm sémiotika jako věda o znacích pojednává.

Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na fotografie samotné a na jejich popis jak z hlediska fotografického v rámci kompozice, tak i ze sémiotického hlediska. K rozboru bylo shromážděno 25 fotografií, které poskytlo 5 oslovených českých sportovních fotografů,

z nichž každý věnoval 5 svých snímků. Některé fotografie byly staženy z internetu za fotografova vědomí, že budou užity pro bakalářskou práci, nebo přímo zaslány autorce práce na e-mailovou adresu. Tito autoři mají každý svůj osobitý (jedinečný) styl, a tak pomocí rozboru poukážeme na to, zda jsou si snímky podobné, či nikoliv.

1. Skateboarding

Skateboarding je označením pro extrémní sport, který zahrnuje jízdu a realizaci tzv. triků na skateboardu. Člověk, jenž se tomuto sportu věnuje, bývá nazýván skaterem, skateboardistou, ale bývá označován i slangově jako rider nebo skejťák.

Skateboarding je určitá fyzická činnost, která může být provozována jak individuálně, tak ve skupině. Najdeme u něj mnoho charakteristik, kterými se od klasických sportů liší. Zprv, dá se provozovat kdykoliv. U mnoha sportů, jako je například fotbal, jsou vyžadovány pravidelné tréninky, avšak skateboardingu se člověk může věnovat kdykoliv, kdy má chvíli volného času, chuť a náladu, ať už je to každý den, jednou týdně, či jednou za 14 dní. Co se týká trénování, není zapotřebí mít trenéra, a už vůbec se skateboarding nespojuje s žádným dresem či cvičebním úborem, ale provozuje se jednoduše v tom, co normálně člověk nosí a má zrovna na sobě. Není k němu zapotřebí ani žádného náčiní a dalších prostředků, kromě jediného, a tím je samotný skateboard. Pokud není k dispozici přímo vyhrazené místo pro jízdu – skatepark, stačí k vykonávání tohoto sportu třeba část ulice, parkoviště, náměstí, nebo případně pouze chodník v parku, nutné ale je, aby se jednalo vždy o hladký povrch, na kterém se dá jezdit.

V čem je skateboarding s ostatními sporty podobný, je v tom, že v něm nalezneme sportovní týmy, utkání, závody a tabulky pro pořadí jednotlivých jezdců. Ve skateboardingu se však nemusí jezdcí nutně závodů zúčastnit a tím se umísťovat v tabulkách, jak je tomu u jiných sportů. Je známo mnoho legendárních jezdců, již si vydobyli svůj úspěch a respekt mimo závodní klání a oficiální tabulky.¹ Úspěch se jim podařilo získat prostřednictvím skateboardingu na ulicích a invencí nových triků, unikátním videoprofilem v některém skateboardovém filmu, osobitým stylem jízdy na skateboardu, případně svým životním přístupem.

Pro ty, kteří nijak skateboardingu neholdují, neprovozují ho a ani ho neobdivují, je tato fyzická činnost pouze sportem, avšak pro ty, již skateboardingem žijí, obdivují ho či ho sami provozují, může být skateboarding i životním stylem. Jedná se zpravidla o lidi, kteří se skateboardingem živí, ať už se jedná o samotné jezdce, majitele a zaměstnance skateshopů² a skateboardových firem, organizátory skateboardových závodů, fotografy, novináře a filmaře. Životním stylem může být však i pro “pouhé“ fanoušky.

¹ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 13.

² Skateshop – obchod s vybavením pro skateboarding.

Skateboardingu se může věnovat kdokoliv, není zde omezení, co se týká věku, pohlaví, barvy kůže, náboženství, finanční situace a dalších mnohdy omezujících faktorů. Nesmíme však opomenout, že jako téměř vše v naší společnosti i skateboarding prošel jistými změnami a vývojem. Jednotlivé fáze vývoje se mezi sebou lišily od jezdeckého stylu a triků přes vybavení až po hudbu či oblečení, kterým byli příznivci skateboardingu nakloněni.

Na rozdíl od jiných sportů skateboarding nebyl nikdy nikým organizován, a tak pro něj byla typická především individualita, rebelantství a odlišení se od většinové společnosti. První fáze vývoje započala u kalifornských surfařů, tedy v době, kdy se samotná idea skateboardingu zrodila. Ve chvílích, kdy surfaři nemohli brázdit vlny oceánu, sjížděli z kopců na prvních, po domácku sestavených skateboardech. Je tak samozřejmé, že hlavními směry ve skateboardingu byl v té době sjezd z táhlých kopců, tzv. downhill³, a slalom.⁴ Vedle toho se skateboardisté věnovali rovněž skoku do výšky a do dálky, avšak bez ollie⁵ (dnes základního triku) a jakýkoliv jiných triků. V 70. letech přišla druhá fáze, ve které dominovali punkeři a rebelové ze Santa Moniky. Tato skupinka se označovala jako Z-boys a patřili mezi ně Tony Alva či Jay Adams. Právě tato skupina skateboardistů začala s formováním skateboardingu do podoby, jakou má dnes. Skateboarding v té době byl zejména o nápodobě surfování.

V další fázi přišel streetstyle⁶ a jeho protagonisté. Tak byl rozdělen skateboarding do dvou základních směrů: skateparkového/rampového a streetového. Oba tyto směry měly své charakteristické znaky a styly. Zatímco skateparkový⁷ směr byl typický svou tvrdou muzikou a zálibou v jízdě na skateboardu ve vertikálních rampách či samotných skateparcích, streetstyle se vyznačoval jízdou po ulicích a vlastně všude, kde se dalo, a zkoumal, co všechno se dá se skateboardem provádět. Tento směr si relativně rychle našel cestu k hip-hopové a rapové muzice, která vypovídala o všem, co se dělo na ulicích ve spojení se skateboardingem. Tím došlo také ke spojení skateboardingu a graffiti⁸. Postupem času si streetstyle získával čím dál tím více příznivců, až se stal hlavním stylem ve skateboardingu.

³ Downhill – sjezd z kopce.

⁴ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 13.

⁵ Ollie – základní trik ve skateboardingu, výskok do vzduchu bez doteku nohy či ruky země, vynalezený Alanem Gelfandem r. 1976.

⁶ Streetstyle – jeden ze stylů ve skateboardingu, vyznačující se užíváním triků převážně při zemi, nebo za použití prvků z ulice – obrubníky, schody, atd.

⁷ Skatepark – speciálně upravená plocha pro skateboardisty, ale i jezdců na BMX kolech, bruslích či koloběžkách, na které jsou umístěny nejrůznější dráhy, rampy a překážky. Najdeme je jak v zastřešené, tak nezastřešené podobě.

⁸ Graffiti – druh výtvarného projevu pracující s technikou nanášení barev, nejčastěji ve formě spreje, ve veřejném prostoru.

Spolu se streetstylem se rovněž objevila charakteristická móda širokých kalhot, flipových triků⁹ a jízdy na switch¹⁰.

Takovýto vývoj probíhal až dodnes, kdy můžeme hovořit o jakési skateboardové renesanci (znovuzrození). Nejlepší skateboardoví profesionálové se opět navrací do betonových bazénů, nebo se věnují sjíždění dlouhých, táhlých kopců, tzv. downhillu. Opět se začala poslouchat punková hudba, jen široké kalhoty často nahrazují přiléhavé oblečení. Lze říci, že v současnosti není žádného převládajícího, dominantního směru ve skateboardingu, ale naopak zde panuje respekt k odlišnostem všech jednotlivých stylů.

1.1 Stručná světová historie skateboardingu

Historie skateboardingu sahá až do konce 50. a počátku 60. let minulého století, kdy se poprvé objevil na západním pobřeží Severní Ameriky, konkrétně v Kalifornii. Byla to doba známé skupiny Beach Boys a mezi sporty v této oblasti bezesporu vévodil surfing neboli jízda na vlnách. Při nepříznivém počasí (slabý vítr, vlny) se zrodila idea skateboardingu.

Samotný název tohoto sportu byl odvozen od pomůcky, jež se k tomuto sportu užívá. „Skateboard“ (angl. prkno s kolečky) vznikl tím, že se kolečka z kolečkových bruslí přišroubovala na nějakou desku podobnou surfu. Byl to spíše takový „pokus-omyl“. První skateboardisté se tenkrát nazývali „sidewalksurfer“.¹¹ Toto označení je odvozeno od „sidewalk surfing“, jelikož byl skateboarding zpočátku označován, mimo jiné, i jako chodníkové surfování. Zpočátku neexistovala žádná sériová výroba, a tak skateboardisté stáli na vlastnoručně vyrobených deskách, jež byly užší a podstatně kratší, než je tomu dnes. Takováto úzká dřevěná prkna, jak bez špičky, tak bez patky, neměla ani žádný grip¹², zato měla těžká keramická kolečka a byla bez jakýchkoliv ložisek.

Stadium „udělej si sám“ skončilo v polovině 70. let a na trhu se poprvé začaly objevovat sériově vyrobené skateboardy. Nejen skateboardy prošly proměnou, ale i samotná jízda, která zpočátku nebyla nic jiného než bezstarostným projížděním a přesunem váhy jezdce zleva doprava, začala být plná triků a nejrůznějších manévřů. Tato změna šla ruku v ruce s tím, když skateboardisté vymysleli něco, co nyní nazýváme kicktail¹³. To způsobilo, že bylo možné manévrovat se skateboardy i za jízdy, protože váha mohla být přenesena na

⁹ Flip – triky s použitím rotace prkna.

¹⁰ Switch – neboli obráceně. Goofy dělá triky levou nohou dopředu a regular dělá triky pravou nohou dopředu ve směru jízdy.

¹¹ VAN DOREN, Martin, Pramann, Ulrich. Fascinující skateboarding. Praha: Svoboda, 1994. S. 16.

¹² Grip – v angličtině grip tape, je list papíru s lepidlem na jedné straně a s povrchem podobný smirkovému papíru na druhé straně, jenž má za úkol udržet nohy na skateboardu.

¹³ Kicktail – vzestupná křivka na konci skateboardu umožňující manévrování během jízdy.

patu desky a tím bylo možné zvednout její přední část.¹⁴ Ti odvážnější na skateboardu praktikovali rovněž stoj na rukou, sjížděli stěny vypuštěných bazénů, což bylo v té době vůbec to nejextrémnější, a někteří jezdci dokonce začali provádět vůbec poprvé wheelie¹⁵ a nose wheelie¹⁶, či skákali do výšky a dálky, samozřejmě s dopadem na prkno. Jiné manévry jim v té době ani jejich výbava neumožňovala, jelikož prkna nebyla tak propracována a nebyly užívány moderní materiály jako dnes. Zanedlouho ale začaly vznikat první závodní disciplíny, kterými byly kupř.: carving¹⁷, slalom, downhill, freestyle¹⁸ atd.

Nejznámějšími a zcela proslulými místy této éry byla bezesporu hřiště kalifornské střední školy Paul Revere High a Kenterovy základní školy.¹⁹ Mezi první průkopníky skateboardingu můžeme zařadit např. Dannyho Bearera, jednoho z prvního bankových jezdců na světě, či Brada „Squeaka“ Blanka, známého pro svůj nepřekonatelný styl. Další z velkých jmen patří Harrymu „Skipu“ Fryemu, který kromě toho, že byl velmi dobrým jezdcem, přispěl rovněž k objevení a výrobě prvních skateboardů nové technologie Fiber-Flex u slavné firmy Gordon a Smith.²⁰ Nesmí být opomenut ani Torger Johnson, jenž byl velkým vzorem Tonyho Alvy a Jaye Adamse, ale vedle toho i tvůrcem triku zvaný „space walk“²¹ prováděného dodnes.

V prvních deseti letech od samotného vzniku skateboardingu se tento sport těšil čím dál tím větší oblibě, z čehož těžily především firmy vyrábějící příslušenství pro tuto činnost. Na konci 60. let se jen v Kalifornii prodalo více než několik tisíc skateboardových prken ročně.

K ještě většímu vzestupu skateboardingu došlo s technickým vylepšením skateboardů. Producenti k výrobě jeho jednotlivých součástí začali používat jiné hmoty, jako byl např. polyuretan na výrobu koleček. Ta byla rázem lehčí, rychlejší, ale i bezpečnější. Při výrobě desek se naopak uplatnily techniky, které byly používány při stavbě lyží, a desky nebyly již pouze ze dřeva, ale využívalo se i laminátu, umělé hmoty, či dokonce kovů. Důraz

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Wheelie je manévr, při kterém se přední kolečka zvednou od země v důsledku dostatečného točivého momentu aplikovaného na zadní kolečka.

¹⁶ Nose wheelie je manévr, při kterém se zadní kolečka zvednou od země v důsledku dostatečného točivého momentu aplikovaného na přední kolečka.

¹⁷ Carving – v překladu krájení, znamená ve skateboardingu přenášení váhy dovnitř a ven, čímž lze při jízdě zvětšovat rychlost skateboardu.

¹⁸ Freestyle – volná jízda.

¹⁹ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 13.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Spacewalk – jeden z triků ve skateboardingu, při kterém se přední kolečka nedotýkají země a jezdec se jakoby houpe ze strany na stranu pouze na zadních kolečkách.

byl kladen především na bezpečnost, a to kvůli rostoucímu počtu zranění a pádů, s čímž se pojila výroba a samotný prodej helem či chráničů loktů a kolen.

Přesto asi tou nejdůležitější zlomovou událostí v historii skateboardingu byl vynález uretanu. O ten se v polovině 70. let zasloužil skateboardový génius Frank Nashworthy a jeho firma Cadillac Wheels.²² Uretanová kolečka se poprvé objevila na trhu roku 1972, což dodalo skateboardingu naprosto nový impuls a energii, kterou po celou dobu svého trvání potřeboval, a došlo opět k vzestupu jeho popularity. Vynález uretanu rovněž přispěl k zrodu vertikálního skateboardingu, jelikož nový typ lehčích a rychlejších koleček umožnil jízdu ve vypuštěných bazénech, které nejlépe suplovaly přirozené vlny. Právě v této době se objevily vůbec první betonové skateparky, které k simulaci oceánu posloužily ještě o něco lépe než již zmíněné kulaté betonové bazény. V této době mnoho dalších firem začalo investovat do vývoje nových technologií a celkového zlepšení těch stávajících. Množství firem se také uchýlilo k výrobě trucků (náprav), speciálně navržených pro skateboard, a roku 1976 vznikly známé trucky zvané Tracker Trucks.²³

Vybavení skateboardu se postupem času stále zlepšovalo a stávalo se ucelenějším. Desky byly širší a delší, což umožňovalo jezdcům větší kontrolu nad prknem. Existovaly rovněž desky vyrobené z polypropylenu, které se nazývaly "banana board". Tyto desky byly velmi úzké, pružné a zespodu měly jakási zpevňující žebra. Svě největší popularity dosáhly v polovině 70. let, kdy byly vyráběny v mnoha barvách, žlutá však mezi všemi dominovala.

S rozvojem vertikálního skateboardingu nesouvisela pouze kolečka, ale i nové materiály, jako hliník či skelná vata. Běžně byly ale skateboardy vyráběny z kanadského javoru, což vedlo k lepší manipulaci se skateboardem, a tak mohli jezdcí jezdit rychleji a provádět nejrůznější triky jako slide na hraně²⁴, fronside²⁵/backside²⁶ otočky ve vzduchu a jiné.²⁷ To vedlo ke zdražení pojištění a větší odpovědnosti, a tím se toto období stalo velmi příznivým obdobím pro firmy zabývající se výrobou nejrůznějších chráničů.

Došlo ke zrodu i úplně prvního skutečného skateboardového časopisu nazvaného The SkateBoarder, který byl pro mnoho jezdců něco jako Bible. Důležitou, až historickou událostí pro moderní skateboarding, byl vynález triku zvaného ollie. Tento trik zná snad každý i přesto, že se o skateboarding nijak zvlášť nezajímá. Trik ollie na konci 70. let objevil

²² KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 16.

²³ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 16.

²⁴ Slide – skok na překážku a jízda po jedné z částí.

²⁵ Frontside – směr otočky čelem ve směru jízdy.

²⁶ Backside – směr otočky zády ke směru jízdy.

²⁷ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 16.

skateboardista Alan Gelfand, podle jeho přezdívky byl samotný trik pojmenován. Vynález tohoto triku pouze odstartoval období vývoje a přivedl skateboarding do „zlaté éry“, ve které došlo k vynálezům mnoha dalších triků (např. triku impossible²⁸ a kickflip²⁹ Rodneyem Mullenem), a zejména k vybudování a otevření množství skateparků nejenom v Kalifornii, rodišti tohoto sportu, ale po celém světě.

Nejvýznamnější jezdci tohoto období byli především členy známé party nesoucí název Z-Boys. Hvězdami této skupiny se stali již zmiňovaní Tony Alva a Jay Adams.³⁰ Právě tito dva jezdci posunuli hranice možného ve skateboardingu nejen svými osobitými styly a triky, ale též svérázným životním stylem. Ten se dnes snaží mnoho lidí, často marně, napodobit.³¹ Jako další jezdce lze uvést např. Stacyho Peralta, jednoho ze zakladatelů Powell-Peralta skateboards, bratry Steva a Mickyho Albovy, Dava Andrechta, Walda Aubryho, Eddieho Elgueru, Shogoho Kubu, Duana Peterse, Toma Simse, Russe Howella nebo Raya „Bonese“ Rodrigueze, jenž byl vůbec prvním jezdce za Bones wheels Stacyho Peralty.³²

Navzdory tomu, že 70. léta představovala pro skateboarding zlatou éru, jež se zasloužila o obohacení jeho vývoje o něco nového a dynamického, tak naopak konec 70. let se nesl poněkud v jiném duchu zběsilého punku a divokého životního stylu. Takový životní styl s sebou nesl potíže s policií, městskými radnicemi a dalšími. Došlo též k uzavření či zničení mnoha skateparků, a i ti nejlepší ze skateboardových jezdců přestali jezdit nebo se stáhli do ústraní. V takové době převládal styl jízdy zvaný freestyle a vertikální skateboarding se načas stáhl. To se změnilo s nástupem 80. let, kdy se na zahradách rodinných domů začaly poprvé objevovat malé soukromé vertikální rampy, na kterých vyrostla zcela nová generace skateboardistů.

Kvůli uzavírání či bourání skateparků ke konci 70. let začali jezdci jako Mark Gonzales, Natas Kaupas, Rodney Mullen či Ray Barbee brázdit betonové ulice měst, a tím se zrodil zcela nový skateboardový styl – streetstyle.³³ Tento nový směr se vyvinul z klasického freestylu a zcela převrátil zaběhlé tradice. Tento styl zdokonalil a posunul doposud prováděné skateboardové triky do úplně jiné dimenze.³⁴ Skateboarding byl rázem o něco techničtější a streetstyle položil základy pro skateboardové triky, jež známe dnes.

²⁸ Impossible – trik, při kterém je deska zvedána zadní nohou a zároveň obtočí onu nohu při 360 stupňové rotaci.

²⁹ Kick flip – kopnutí rotace desky špičkou nohy.

³⁰ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 16

³¹ Tamtéž.

³² Tamtéž.

³³ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 16.

³⁴ Tamtéž.

Polovina 80. let znamenala pro skateboarding dobu rozkvětu, na trh přicházely nové skateboardové firmy, bylo založeno mnoho světových skateboardových časopisů, z nichž se řada udržela až dodnes, a natočil se velký počet skateboardových videí. Toto období mělo, stejně jako ta předchozí, své vlastní jezdce, již v té době dominovali. Mezi nejznámější patřili Tony Hawk, Christian Hosoi, Steve Caballero, Tommy Guerrero, Bill Danforth, Ben Shroeder, CHRIS Miller, Eddie Reategui, Mike McGill, Neil Blender, Jeff Kendall, Frankie Hill, Jeff Grosso, Jeff Phillips, John Lucero, Lance Mountain, či Mark „Gator“ Rogowski. Všichni uvedení jezdci ovlivnili novou vlnu mladých začínajících jezdců, kteří pak dominovali v devadesátých letech.³⁵

Na počátku 90. let panovalo období velké recese vertikálního skateboardingu a jediným stylem, který byl propagován, byl streetstyle. Byl hlavním proudem, který značně ovlivňoval podobu skateboardingu. Došlo k objevení nejen mnoha dalších triků, ale i samotných jezdců. Někteří z nich začali dokonce jezdit na tzv. switchstance, tedy dopředu na obrácenou nohu, než jak byli zvyklí.³⁶ Změna nespočívala pouze ve způsobu jízdy na skateboardu, ale ve skateboardu samotném. Na trhu se objevily nové tvary prken, koleček a trucků s osobitým designem skateboardových prken. S tím byl spojen vznik mnoha slavných firem počátku 90. let, z nichž řada v současnosti již neexistuje. Takovou firmou byla kupř. firma Plan B. Color skateboards, 101 skateboards nebo Invisible skateboards.³⁷ Právě takovéto firmy sponzorovaly snad ty největší talenty streetového skateboarding všech dob.

Tím se na stránkách magazínů a televizních obrazovkách objevili jezdci jako Danny Way, Tom Penny, Mike Carrol, Colin McKay, Gabriel Rodriguez, Pat Duffy, Brian Anderson, Jason Lee a mnoho dalších.³⁸ S novými jezdci vznikaly i nové skateparky, které však byly jiného typu než v letech osmdesátých. Převažovaly zde především streetové překážky a občas byla k vidění i překážka označovaná jako rádius³⁹. K renesanci vertikálního skateboardingu a k jeho návratu došlo až v polovině 90. let. K této obnově přispěli jezdci jako Danny Way, Colin McKay, bratři Tas a Ben Pappasové Mike Crum, Bob Burnquist a samozřejmě slavný Tony Hawk.⁴⁰

Ve skateboardingu šlo zejména o to, být sám sebou, nepřizpůsobovat se. Není divu, že mezi skateboardisty a jejich učiteli, rodiči, ale i úřady panovali neustále nějaké spory.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 19

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Rádius – zaoblený povrch rampy.

⁴⁰ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 19

Někteří vlastnili skateboard jen proto, aby byli tzv. „cool“. Na to však dobře reagoval slogan magazínu Thrasher (vznikl roku 1981 v San Francisku), který mezi sebou skateboardisté razili - „Skate to trash, not to be cool“, tedy dřít na skateboardu, ale nebýt módním snobem.⁴¹ Dalším sloganem tohoto magazínu, který určoval trendy a který se snažil o to, aby skateboarding získal vlastní svébytnost, zní: „Skate and destroy“.⁴² Na první pohled by se mohlo zdát, že se časopis tímto sloganem snaží jezdce navádět k ničení a poškozování, avšak není tomu tak. Pod slovem „destroy“ (anglicky ničit) se skrývá radikální vztah k sobě samému, tedy jít až na, ne-li za, hranici svých možností, zdánlivě porušovat fyzikální zákony a hlavně být svobodný! Šlo o překračování zemské přitažlivosti, postavit se na desku, uvést se do pohybu a takto vytvořenou energii, produkt hmoty a rychlosti, obrátit tak, že na okamžik vznikne rovnováha sil na vyšší úrovni.

Díky takovému nepřebornému množství nových, ale i stávajících jezdců došlo počátkem 90. let k organizaci prvních skateboardových mezinárodních závodů, které v roce 1995 vedly následně ke vzniku tzv. Extreme Games, dnes známými spíše pod názvem X-Games. U takových událostí nemohly chybět ani kamery nejrůznějších televizních společností a prostřednictvím televizních obrazovek se skateboarding šířil mezi širší veřejnost, čímž začal být vnímán pozitivněji, než tomu bylo doposud. Právě zejména díky médiím začal skateboarding získávat více stoupenců.

Přes veškeré nepřízně a krize, kdy skateboarding málem upadl do zapomnění, se z něj stal fenomén 90. let minulého století. Skateboarding již nebyl, především jeho příznivci, chápán pouze jako sport, nýbrž i jako životní styl. Členové skateboardové subkultury začali vyjadřovat svou identitu několika způsoby, a to, mimo jiné, pomocí oblečení, kdy preferovali výrazné barvy, volné střihy a naprostou nedbalost. Skateboardisté začali používat vlastní řeč, jakýsi sportovní, anglický, odborný žargon.⁴³ Kouzelnými slůvky se však staly „speed“, česky rychlost, tedy sáhnout si za hranice svých možností.

Dnes je skateboarding velmi oblíbeným sportem po celém světě a dalo by se hovořit o jakémisi pomyslném vrcholu, na němž se skateboarding nachází. Úroveň a provedení triků je úplně na té nejvyšší úrovni od doby jeho vzniku. Pro ty nejlepší jezdce už to není pouhou zábavou, stejně jako pro ostatní, ale i způsobem obživy. Skateboarding pro ně znamená práci, a tak tito profesionální skateboardisté pravidelně objíždí nejrůznější mezinárodní soutěže po

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Tamtéž.

⁴³ VAN DOREN, Martin, PRAMANN, Ulrich. Fascinující skateboarding. Praha: Svoboda, 1994. S. 12.

celém světě, aby se utkali s ostatními nejen o cenné trofeje, ale především o velké finanční částky, které vítězi prvních 3 příček obdrží.

Také skateboardové firmy se snaží o neustálý vývoj a snaží se přicházet na trh s novými a lepšími technologiemi na výrobu součástí skateboardů, aby co možná nejvíce vyhovovaly potřebám současného skateboardingu. Firmy orientující se na oblečení a obuv také přicházejí s novými technologiemi, jež by zajišťovaly tu nejlepší možnou ochranu s minimální váhou a samozřejmě dobrým designem.

Mezi nejlepší skateboardisty dnešní doby lze zařadit Brandona Biebela, Marca Johnsona, Zerreda Besseta, Runa Gliffberga, Stevieho Williamse, Javiera Sarmienta atd. Není pochyb, že současní, ale i budoucí skateboardisté laťku skateboardingu jistě pozvednout na vyšší úroveň a možná k tomu přispějí i prostřednictvím letních olympijských her r. 2020, které se budou konat v Tokiu, a na kterých se skateboarding objeví vůbec poprvé jako součást olympijského programu spolu s dalšími 4 novými sporty (baseball/softball, karate, sportovní lezení a surfing).

1.2 Česká historie skateboardingu

Česká, respektive československá historie skateboardingu nesahá, oproti historii světové, příliš daleko. Skateboarding se u nás poprvé objevil kolem poloviny 70. let minulého století, tedy v období Československé socialistické republiky. Bohužel pro veškeré skateboardové nadšence, totalitní komunistický režim opovrhoval jakýmkoli trendy ze Západu, a tak si příznivci tohoto sportu museli vystačit s ručně vyráběnými prkny a také se svou představitostí. Skateboardových příznivců však přibývalo a roku 1978 se v Praze a Karlových Varech konaly první závody v disciplínách slalom, slalom speciál, obří slalom, skok daleký a vysoký.⁴⁴

Skateboardistů nadále přibývalo, a to nejen v Praze, ale i v dalších městech jako v Plzeň, v Poličce a jinde.⁴⁵ Na základě toho bylo pořádáno čím dál více závodů, až došlo k vytvoření prvního seriálu Československého poháru a závěrem sezóny k mistrovství republiky. Po českých městech docházelo k zakládání skateboardových klubů, které organizovaly veškeré aktivity a koordinovaly svou činnost, na jejímž základě vznikla r. 1991 Československá skateboardová asociace – ČSA.

⁴⁴ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 22.

⁴⁵ VAN DOREN, Martin, PRAMANN, Ulrich. Fascinující skateboarding. Praha: Svoboda, 1994. S. 25.

Ještě před rokem 1980 se objevila vůbec první kovová U-rampa v Praze na Strahově.⁴⁶ Přesto jako závodní disciplíny na počátku 90. let stále dominovaly slalom a skok vysoký. V roce 1985 byl zaznamenán první velký úspěch československého skateboardingu, kdy tehdy nejúspěšnější skokan Luděk Váša odcestoval na mistrovství světa, jež se konalo v rámci světové výstavy Expo v kanadském Vancouveru, a obhájil zde mistrovský titul.⁴⁷ Tento moment byl rozhodující zejména ve změně názoru široké veřejnosti na skateboarding, jelikož ta do té doby vnímala jízdu na prkně spíš jako americkou propagandu tvářící se jako sport. Slalom a skok vysoký byl nicméně postupem času nahrazován vertikálním skateboardingem, freestylem a streetstylem.

Důležitým rokem byl rok 1987, ve kterém se v Prachaticích konal letní tábor neboli summer camp, kterého se účastnilo asi sto skateboardových nadšenců. Tato akce vyvrcholila návštěvou amerického profesionálního skateboardisty Marka Gonzalese. Následující rok se konalo mistrovství Evropy ve skateboardingu zvané „Euroskate“ ve sportovní hale na Výstavišti v Praze. Čeští reprezentanti jistě nemohli chybět a byl mezi nimi např. Tomáš Potůček, Martin Beringer či Jan Šik.⁴⁸

Díky tomuto mistrovství vznikl první (a do nedávné doby poslední) krytý skatepark v Praze, kdy byly překážky ze zmíněného mistrovství přesunuty do Bruselského pavilonu. Překážky tak našly jak azyl, tak i využití. Zbytek (v podobě vertikální rampy a dalších překážek) se po několik let nacházel v zadní části Výstaviště, kde byl přístupný veřejnosti. Na nich se naučily jezdit desítky budoucích talentů, mezi nimi byl i člen skupiny Wohnout Matěj Homola, Radek Teichmann, konstruktér většiny moderních skateparků v ČR, ale i snowboardista⁴⁹ David Horváth.⁵⁰

V roce 1989 se následně konaly i první halové závody v Hradci Králové a po sametové revoluci začaly vznikat i první obchody orientované na skateboarding zvané skateshopy. Také Československá skateboardová asociace začala fungovat jako legitimní organizace a docházelo k uskutečnění závodů (Československý pohár a Mistrovství Československa). Mezi významné jezdce té doby patří Petr Beran, Marek Šiša či Radek Teichmann a další, již se prosazovali jak u nás, tak i na závodech v jiných evropských městech.

⁴⁶ VAN DOREN, Martin, PRAMANN, Ulrich. Fascinující skateboarding. Praha: Svoboda, 1994. S. 25.

⁴⁷ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 22.

⁴⁸ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 22.

⁴⁹ Snowboardista – jezdec věnující se jízdě na snowboardu.

⁵⁰ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 22.

Krise skateboardingu devadesátých let však zasáhla i český skateboarding, a tak ČSA pomalu přestala fungovat, série závodů Československého skateboardového poháru skončila a mnoho skateparků bylo zlikvidováno. Tím se opět prosadil streetstyle, kdy mnoho skateboardistů brázdilo ulice měst, ve kterých žili, a veřejnost na skateboarding opět začala nahlížet negativně. Tento postoj se změnil roku 1994, kdy firma Mystic Skates uspořádala závod zvaný Mystic Sk8 Cup na Štvanici v Praze za účasti několika profesionálních jezdců z USA, což mělo velmi pozitivní vliv na vývoj skateboardingu u nás.⁵¹ Došlo tím k opětovné oblibě skateboardingu. Mezi nejlepšími českými skateboardisty současnosti lze vyjmenovat Maxima Habance, Martina Peka, Honzu Bašného, Tomáše Vintra či Tomáše Stejskala. Je to právě Maxim Habanec, který pozdvihuje úroveň skateboardingu v Česku na vyšší úroveň, jednak svým dokumentem pod názvem Skate of mind (nyní už třetí řada), ve kterém spojuje skateboarding s cestováním, jednak otevřením krytého skateparku „Redbull Maxspace“ v pražské Pragovce. Maxspace se bezpochyby stane oblíbeným místem skateboardistů vedle Štvanice, bývalého Stalinova pomníku na Letné (Stalin), tzv. Plechárny na Černém mostě, oblíbené a využívané jsou i skateparky v Pardubicích, Táboře, Jihlavě, Ústí nad Labem, Brně, Ostravě, Valašském meziříčí, Chrudimi a v mnoha dalších českých městech.

1.3 Skateboardové disciplíny

1.3.1 Streetstyle

Hlavní disciplínou skateboardingu je streetstyle, jenž může být praktikován jak ve skateparku, tak v městském prostředí, které má skatepark napodobovat, nicméně kořeny této disciplíny jsou právě na ulici. Se streetstylem se většinou začíná na nízkých obrubnicích na ulicích a po jejich zvládnutí se jezdci přesouvají na složitější překážky, jimiž jsou nejrůznější bangy⁵² a rádiusy⁵³. Co se týče ulice, překážkami se stávají nejrůznější květináče, zábradlí, schody apod. Například Kalifornan Steve Rocco dokázal přenést na ulici takový trik, jako je „grinds⁵⁴“, který je dodnes užíván především v bazénech. K dalším trikům využil obrubníky, ale i nájezdy ke garážím. Mark Gonzales, rovněž Kalifornan, vykroužil na ulici jako jeden z prvních vertollie^{55 56}.

⁵¹ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 24

⁵² Bang – bedna.

⁵³ Rádus – zaoblený povrch rampy.

⁵⁴ Grinds – triky zahrnující klouzání prkna po překážce, nejčastější za použití trucků.

⁵⁵ Vertollie – trik ollie prováděný ve vertikální poloze, nejčastěji v rádiusu.

⁵⁶ VAN DOREN, Martin, PRAMANN, Ulrich. Fascinující skateboarding. Praha: Svoboda, 1994. S. 50.

1.3.2 Freestyle

Freestyle je závodní disciplína, jež spočívá v jízdě po hladké rovné ploše bez jakýchkoliv překážek, je opakem jízdy na kolmé stěně. Tato disciplína je vůbec nejstarší závodní disciplínou ve skateboardingu. První skateboardisté nemohli jezdit příliš rychle, jelikož jim to tehdejší vybavení neumožňovalo, a tak se bavili složitou prací nohou. Jedním z jezdců freestyly byl i Rodney Mullen, jenž této disciplíně dal na počátku 80. let úplně nový rozměr a byl jejím vůbec nejlepším jezdcem.⁵⁷ Je jakýmsi nekorunovaným králem freestyly, jelikož od roku 1980 byl na závodech v této disciplíně jen jednou druhý, jinak se vždy umístil na nejvyšším stupni. Rovněž vymyslel asi 80 % všech freestylových triků.⁵⁸ Samotná freestylová jízda trvá od 90 do 120 sekund a závodník jezdí na libovolnou hudbu. Dobrá jízda se skládá z řady navzájem navazujících triků.⁵⁹ Prkno na freestyle je mnohem menší než prkno na street. Má rovněž užší trucky, malá tvrdá kolečka a nemá onen concave, tedy prohloubený povrch, ale pouze jednoduchý kicktail a vpředu dlouhý převis.⁶⁰

1.3.3 Vertikální rampa

Další disciplínou je vertikální rampa neboli U-rampa. Ta je jak mezi diváky, tak mezi samotnými jezdci považována za královskou disciplínu.⁶¹ Zde jde o to, že jezdec ve velké rychlosti vyskočí nad hranu samotné rampy a snaží se ve vzduchu provádět složité triky. U-rampa je náročná jak po stránce fyzické, tak i psychické, jelikož jezdec potřebuje mít velkou dávku odvahy a technickou zdatnost. Není to však tak, že by hrana rampy nebyla využívána k žádným trikům. Ta slouží k provádění tzv. liptrikových triků na tzv. copingu, což je železná roura tvořící horní hranu rampy. Rovněž slouží při startovní fázi air triků, kdy se od něj kolečka skateboardu jednoduše odrazí. Rampy nejsou pouze jednoho rozměru, ale měly by být vždy široké přinejmenším čtyři až pět metrů, ideální je pak 7-12 metrů. Na vertikální rampě rozeznáváme tři základní druhy triků: již zmíněné triky na hraně (lipstricks), triky nad hranou (skoky, airs) a stoje na jedné ruce (handplants).⁶²

⁵⁷ VAN DOREN, Martin, PRAMANN, Ulrich. Fascinující skateboarding. Praha: Svoboda, 1994. S. 48.

⁵⁸ VAN DOREN, Martin, PRAMANN, Ulrich. Fascinující skateboarding. Praha: Svoboda, 1994. S. 48.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ KANE, Steven. Skateboard: průvodce základními technikami skateboardingu. Praha: Ottovo nakladatelství, 1998. S. 81

⁶¹ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 34.

⁶² VAN DOREN, Martin, PRAMANN, Ulrich. Fascinující skateboarding. Praha: Svoboda, 1994. S. 54.

1.3.4 Minirampa

Vedle vertikální rampy existuje minirampa, jejíž velikost se rovněž různí. Na první pohled se jeví jako zmenšenina vertikální rampy, avšak minirampy postrádají kolmost stěn, jak je tomu u vertikálních ramp. Tím není zapotřebí tolik rychlosti. Jsou podstatně menší, a tak se jezdci nemusí obávat z takové výšky jako u ramp vertikálních. Samozřejmě jsou levnější. V oblíbenosti ohrožují dokonce samotnou U-rampu a spolu se streetstylem patří k těm nejpůvodnějším disciplínám.

1.3.5 Pool

Velmi oblíbenou disciplínou je bazén neboli pool. Můžeme se setkat také s označením bowl.⁶³ Tato disciplína je neodmyslitelně spjata se samotnými počátky skateboardingu, kdy ještě neexistovaly U-rampy a skateboardisté se proháněli ve vypuštěných betonových bazénech, které sloužily především pro surfaře jako skvělá nápodoba mořských vln, když nemohli surfovat. Jízda v bazénech je považována za vrchol vyježděnosti; poloměr rádiů, kolmost a hloubka bazénu nejsou nikdy stejné, a tím se mění jízdní vlastnosti.⁶⁴

1.3.6 Best trick contest

Poslední disciplínou je takzvaný best trick contest, kde se jezdec snaží předvést co nejobtížnější, a tím i nejlepší trik, který během závodů neprováděl z taktických důvodů. Kdyby se během závodů nepovedl, spadl by v žebříčku výkonů dolů. Avšak během této disciplíny může trik zkoušet i několikrát za sebou bez časového limitu a je počítán pouze vrácený a odjetý pokus.

2. Sportovní fotografie

Ke sportovní fotografii dnes patří mezi velké množství existujících fotografických žánrů, které zachycují nejrůznější druhy sportů. Bývá označována za královnu reportážní tvorby.⁶⁵ I přesto, že se jedná o samostatnou disciplínu, lze v ní nalézt mnoho prvků, jež má společné s jinými fotografickými disciplínami. Sportovní fotografie zachycuje jak emoce, dramatičnost, tak i dynamiku spolu s pohybem. Nutno říci, že se však vždy jedná o jeden okamžik, fotograf se musí umět rozhodovat a rovněž předpovídat vývoj určité situace. S tím se pojí nejen kvalitní technika a její schopnosti, nýbrž i schopnosti fotografa, jeho dobré oko,

⁶³ KARAS, Martin, KUČERA, Jaroslav. Skateboarding. Brno: Computer Press, 2004. S. 36.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ KOZÁK, Martin. Velká kniha sportovní fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2010. S. 11.

cit pro kompozici, a především štěstí, případně umění být ve správném čase na správném místě.

2.1 Historie sportovní fotografie

Rozvoj sportovní fotografie lze zaznamenat od 30. let 20. století, kdy se z mnoha sportovců stávaly celebrity, a tak se lidé s jejich fotografiemi mohli často setkávat v novinách či časopisech. Fotoaparáty, disponující závěrkou až 1/1000 s, které se objevily právě v tomto období, onomu rozvoji rovněž značně dopomohly, jelikož dokázaly divákům zprostředkovat zmrazené momenty nejrůznějších sportovních událostí.

Proslulý časopis Sports Illustrated, založený roku 1954, přispěl k růstu sportovní fotografie tím, že právě fotografové z tohoto světově známého časopisu jako první umístili fotoaparát za sportovce při sportovních událostech, ať už se jednalo o hokejového brankáře v brance, nebo scénu snímanou zpoza desky basketbalového koše.

Roku 1955, kdy byl vyhlášen první ročník soutěže World Press Photo o nejlepší světovou novinářskou fotografii, byly dvěma jedinými vyhlášenými kategoriemi fotografie reportážní a sportovní. Právě tento fakt svědčí o tom, že sportovní fotografie byla v 60. letech 20. století na svém vzestupu. Přihlášeno bylo tehdy přes 300 fotografií od 42 fotografů z 11 zemí a titulem Fotografie roku byl oceněn dánský reportér Mogense von Haven, který do soutěže přispěl svým snímkem z motokrosového závodu.

2.2 Historie sportovní fotografie v ČR

U nás k rozvoji sportovní fotografie došlo o něco později. V samotných počátcích se nejednalo o sportovní fotografii v pravém slova smyslu, jelikož fotografické techniky ani materiály nedovolovaly fotografům zaznamenávat jakékoliv sportovní výkony. Jednalo se o zlomky vteřin, které tehdejší daguerrotypie či mokrý kolodiový proces nemohly zaznamenat. Snímky tak byly aranžované a pořizované v prostředí ateliérů. Počátky sportovní fotografie u nás lze datovat do 60. let 19. století, kdy vůbec první sportovní fotografii pořídil František Josef Arnošt Fridrich. Konkrétně se jednalo o soubor skupinových portrétních snímků zachycující cvičitele pražského Sokola na kluzišti Střeleckého ostrova v Praze. I tato fotografie byla zinscenována a všichni zúčastnění byli umístěni do svých pozic, navzdory tomu, že se jednalo o focení v exteriéru.

Autorem prvních fotografií z reálného prostředí byl rovněž František Josef Arnošt Fridrich, když zdokumentoval vystoupení tanečníka a bruslaře Jacksona Hainse v Praze v 19. století. Mezi další sportovní fotografie lze zařadit ale i Karla Malocha, Jana Bradeise, Jana

Mulače, Jana Tomáše, Emanuela Dítě a další.⁶⁶ Nicméně za nejvýraznější osobnost v dějinách fotografie v českých zemích 19. století je označován Jindřich Eckert, jenž se kromě portrétů a alegorických kompozic zaměřoval i na živé obrazy, přičemž jeden takový živý obraz vztahující se k sportu vytvořil roku 1880 pro spolek alpinistů v Praze.

Aranžovanost snímků nespočívala pouze v simulaci autentického prostředí, ale i simulaci konkrétních pohybů, které byly u sportovců během sportovního výkonu k vidění. Sportovci tak byli postaveni do jakési role herců předvádějících pro ně charakteristické pohyby. K takovéto simulaci docházelo během celého 19. století i přesto, že se již uskutečňovalo fotografování v exteriérech, ale stále méně, než jak tomu bylo v studiových podmínkách. K pravidelnému fotografování ve venkovních podmínkách začalo docházet až od 80. let 19. století, kdy se největší popularity těšilo prostředí cyklistických závodů. Bohužel i nadále přetrvávaly problémy s expozicí, jelikož tehdejší přístroje i materiály nebyly schopny tak krátkých expozic, a snímky tak byly mnohdy rozostřené. Z těchto a jiných důvodů převažovaly fotografie závodníků ze startovních pozic či zepředu během závodu.

Autorem pravděpodobně vůbec první fotografie zachycující cyklistického závodníka z boku byl Rudolf Bruner-Dvořák. Byl to právě on, kdo byl u nás jako první nazván fotografem-reportérem. Kvalita, ale i četnost jeho fotografií ze sportovního prostředí ohromila natolik, že nikdo po jeho smrti ve 20. letech 20. století nedokázal navázat na jeho tvorbu, a tak, oproti Německu, kde se sportovní fotografie v té době začala horlivě rozvíjet, v Česku naopak ustrnula.

V 30. letech 20. století začaly vznikat fotografické agentury, mezi kterými lze jmenovat Press Photo Service nebo Foto-IDEAL-Karlín. Sportovní fotografie se prodávaly jako pohlednice, především během sportovních událostí. Ani sportovní časopisy nebyly výjimkou, a tak se od 40. let objevuje v prodeji časopis Ruch, který byl následně v letech padesátých přejmenován na Stadión. Nebyly to ale zdaleka první časopisy, už v roce 1864 vznikl první sokolský časopis Dráp, od roku 1871 časopis Sokol a v letech osmdesátých i nesokolský časopis Cyklista. Sportovní fotografie se prvně objevily až v časopise Velocipedista, jenž byl konkurenčním listem pro časopis Cyklista. O jeho vydávání se v 90. letech 19. století zasloužil Josef Kohout. Nicméně fotografie, jež se v něm nacházely, byly často silně retušované a špatné kvality. První kvalitní sportovní fotografie se objevily v časopise Sport a hry, jenž vycházel od roku 1902. Od roku 1904 jsme se mohli setkat se

⁶⁶ Pavel Scheufler. Z dějin fotografie. Počátky české sportovní fotografie. 2010-2015. [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <http://www.scheufler.cz/cs-CZ/ke-stazeni/z-d>.

sportovními fotografiemi i v časopise s názvem Český svět. Ten sice nebyl ryze sportovním časopisem, nicméně jeho pozornost se často ubírala i tímto směrem. Na rozdíl od typicky sportovních časopisů však nenabízel pouze fotografie zachycující centrum samotného závodního dění, nýbrž i diváky a celkové prostředí. Mezi fotografie tohoto časopisu patřil již zmíněný Rudolf Bruner-Dvořák, František Pavlík, Josef Nonnemann, K. Reisner a J. Ostrčil.⁶⁷

S novým stoletím dosáhla sportovní fotografie úplně nové úrovně. Nesloužila už pouze jako obsah konkrétních časopisů, ale i jako svědectví o výsledcích závodů. A to především díky technickému pokroku, jelikož fotoaparáty začaly být schopny zaznamenávat expozice v rozmezí několika zlomků sekund. Tím se s novým stoletím začal rozvíjet samostatný žánr fotografie – sportovní fotografie. Vznikaly nejrůznější publikace učící technikám tohoto žánru, jak správně a dobře fotografovat sport, navíc samotní sportovci se začali stávat celebritami a jejich fotografie se začaly čím dál tím více objevovat na stránkách tisku. Rozvoj sportovní fotografie tak šel ruku v ruce s technickým pokrokem, ale i s čtenějším výskytem periodik ve 30. letech 20. století. Právě od této doby byl umožněn zrod specializovaných sportovních fotografů. Již u Brunera-Dvořáka pravděpodobně došlo k dosažení vrcholu sportovní fotografie, nicméně se ještě nejednalo o specializaci na tento konkrétní typ fotografie.

Čeští sportovní fotografové se těšili velkých úspěchů a to dokonce natolik, že uspěli i na již zmíněné soutěži World Press Photo, nejprestižnější mezinárodní soutěži o nejlepší reportážní fotografii. Jednou se na soutěži stal absolutním vítězem snímek Stanislava Tereby, který byl zaměstnán v deníku Večerní Praha. Přímo v kategorii sport vyhrála roku 1962 česká fotografie Josefa Pilmanna a následně roku 1975 fotografie Miroslava Martinovského.

3. Fotografie pohybu

Pokud se chceme věnovat fotografii skateboardingu, měli bychom se nejprve věnovat fotografii pohybu jako takového. Ještě předtím, než zde byla fotografie sportu, byla zde fotografie pohybu. Ta se hojně rozvíjela už v 19. století, kdy byl pohyb ústředním tématem, spojeným celkově se zvýšenou mobilitou jak ve fyzickém světě, tak i ve světě sociálním (vznik dělnické a střední třídy), ale spojen byl rovněž i s modernizací a průmyslovým kapitalismem. Klád se důraz nejen na zobrazování pohybu, nýbrž i na jeho vnímání, a proto se stal, mimo jiné, předmětem i experimentální fyziologie či psychologie. Právě zde lze

⁶⁷ Pavel Scheufler. Z dějin fotografie. Počátky české sportovní fotografie. 2010-2015. [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <http://www.scheufler.cz/cs-CZ/ke-stazeni/z-d>.

zmínit Jana Evangelistu Purkyně, který se vnímáním pohybu zabýval již od druhého desetiletí 19. století. Jeho experimenty položily základy prvním pohyblivým obrázkům prostřednictvím stroboskopu nebo fenakistoskopu a jejich následným zdokonalováním vznikl film. Purkyně ve svém díle zvaném Kinesiskop z roku 1865 dokonce předpověděl, jak bude budoucí kinematografie vypadat, a podal popis výroby (nazvaný stejně jako kniha), který předváděl pohyblivé obrázky.

Na Purkyňovy studie navázal Ernst Mach, který se, mimo jiné, zabýval rychlostí pohybu či balistikou. K zobrazení pohybu však nejvíce přispěl Eadweard Muybridge spolu s Étienne-Julesem Mareyem, jejichž činnost a výsledky z ní sepsané byly uveřejněny v publikacích *Animal locomotion: An electro-photographic investigation of consecutive phases of animal locomotion* od Muybridge a *Le mouvement* od Mareye.

I přesto, že se oba lišili svými profesemi, zasáhli do zobrazování pohybu výrazným způsobem. Muybridge působil jako fotograf zabývající se především fotografováním koňského cvalu. Svou publikací výrazně ovlivnil zobrazování pohybu, jež následně pomohlo ke vzniku filmu. Marey byl vědcem zabývajícím se anatomií a fyziologií, ale i přístroji, které by mechanicky zaznamenávaly pohyb. Během 80. let 19. století vyvinul řadu metod fotografování pohybu, jež nazval chronofotografie.⁶⁸ Chronografie zahrnovala jak série fotografií jdoucích rychle po sobě, tak i mnohonásobnou expozici na jedné desce. Marey se rovněž zabýval fotografováním proudící kapaliny, kouře a jiných abstraktních forem, což lze považovat za začátek aerodynamiky. Mezi průkopníky fotografování pohybu dále patřili Albert Londe, Ottomar Anschütz či Georges Demeny.

3.1 Fotografování skateboardingu

Skateboarding jako jedna ze sportovních disciplín přitahuje zájem jak mládeže, která se skateboardingu věnuje, tak i fotografů, již chtějí snažení a výkony jednotlivých skateboardistů zaznamenávat. To si uvědomují rovněž i představitelé měst, a tak v posledních letech můžeme pozorovat, jak vznikají nové skateparky po celé naší republice, od malých ploch s několika překážkami ke kompletně zastřešeným a vybaveným skateparkům. Skateboardové závody tedy nejsou jedinými příležitostmi k focení skateboardingu, ale taková příležitost se naskýtá každý den v krytém skateparku, případně venku, když je hezké počasí a pokud najdeme někoho, kdo je nám ochoten „pózovat“.

Jako při každém sportu je i zde nutná bezpečnost. Nejen pro samotné jezdce, nýbrž i pro fotografy. Je důležité předvídat, jakým směrem jezdec pojedje, kam by mohl spadnout,

⁶⁸ ANDĚL, Jaroslav. *Myšlení o fotografii/I*. Praha, Akademie múzických umění, 2012. S. 131.

případně jakým směrem by se mohlo samotné prkno vydat či spadnout. Nebezpečí nemusí přijít pouze od jezdce, kterého fotografujeme, ale je nezbytné sledovat i okolí, zda nehrozí nebezpečí z jiných stran a od dalších jezdců.

První disciplínou, a pravděpodobně tou nejoblíbenější pro fotografy, je street. Právě na ulici skateboarding vznikl, když se skateboardisté naučili užívat pouliční architekturu jako překážky pro ježdění a provádění triků. Se vznikem skateparků se skateboardisté přesunuli tam, ale to neznamená, že je nelze potkat v ulicích měst. Nejoblíbenějším objektivem pro fotografování skateboardingu, a extrémních sportů obecně, je rybí oko (tzv. fish eye). Protože tento objektiv nemá zoom, je nutné být pro záběr co nejbližší fotografovanému subjektu, a z toho plyne jisté nebezpečí. Není ale pravidlem, že by se musely používat pouze takové objektivy. Mezi další, relativně hojně užívané příslušenství patří i blesky, které „oddělí“ sportovce od nevhodného pozadí, případně projasní stíny nebo jej prokreslí proti jasné obloze.⁶⁹

Oblíbenou disciplínou mezi fotografy je vertikální rampa, rovněž nazývaná také jako U-rampa. Skateboardistu na vertikální rampě můžeme fotit odkudkoli, ale zaručeně nejvíce adrenalinové, a bezesporu nejlepší, místo se nachází nahoře, kam je přístup po žebříku či schodech z vnější strany. Nejlepším objektivem je opět bezpochyby rybí oko, a to buď z mírného pohledu od země, nebo ze stoje z natažené ruky nad hlavou. I u skateboardingu je nutné mít na paměti pravidlo o viditelnosti obličeji, a proto při pohledu zespoda je lepší využít slabší blesk. Při jízdě ve vertikální rampě jezdec využívá celé její délky, a tak zde záleží především na štěstí, zda jezdec provede trik přímo před fotografem. Avšak když si fotograf stoupne zhruba do druhé až třetí čtvrtiny délky hrany, pravděpodobnost triku je zde větší než na krajích.⁷⁰

Další disciplínou je bazén, zvaný pool, který v českém prostředí, oproti jiným zemím, např. USA, není příliš rozšířený. Co se týká bazénu z fotografického hlediska, je přístupný ze všech stran a nabízí podobné příležitosti k fotografování jako vertikální rampa.⁷¹ Bohužel jeho přístupnost bývá často i negativem pro fotografy, jelikož velice často bývá obležen diváky, a to následně znesnadňuje svobodu volby stanoviště dobrého pro zachycení okamžiku, ale i pohybu vůbec.

I přesto, že se ve skateparcích nevyskytují pouze skateboardisté, ale i jezdci na bmx kolech, in-line bruslích, případně koloběžkách, povaha triků všech je stejná, a proto je stejný i

⁶⁹ KOZÁK, Martin. Velká kniha sportovní fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2010. S. 101.

⁷⁰ KOZÁK, Martin. Velká kniha sportovní fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2010. S. 102.

⁷¹ Tamtéž.

přístup fotografa. Ten správný okamžik, kdy stisknout spoušť, je, když se jezdec nachází na vrcholu svého triku. Vrcholem je zde míněna ať už výška, do které spolu s prknem vyskočí, tak i vrchol průběhu triku. Pokud se jedná o běžný den ve skateparku, je pro fotografa dovoleno vše, co si jen pomyslí. Během závodů je však pohyb osob po ploše, kromě samotných jezdců, zakázán. Avšak mezi jednotlivými koly probíhají různé tréninky, jamy a další nesoutěžní úseky, kterých mohou fotografové využít pro volný pohyb po ploše skateparku.

3.2 Zmrazení pohybu

Při fotografování lze většinu z fotografovateľných scén vyfotit nejméně šesti kombinacemi rychlosti clony⁷² a závěrky⁷³. I přesto, že jsou si tyto kombinace rovnocenné, to, jak bude pohyb při každé z nich zachycený, se zcela liší. Při jedné kombinaci můžeme pohyb na fotografiích zmrazit, kdežto u jiné lze kreativně vyjádřit pohyb, např. romazáním tekoucí vody. U statické portrétní fotografie se nastavením závěrky nemusíme nijak zaobírat, na rozdíl od fotografování sportů, kde je pohyb více než klíčový.

Při fotografování sportu je třeba si uvědomit, jaká z těchto kombinací dokáže zprostředkovat pohyb tak, aby byl divákovi poskytnut obraz zachycující daný moment nejlépe.

Při fotografování skateboardingu nám jde především o zmrazení scény. Obvyklým cílem fotografa fotografujícího skateboarding je vyfotografovat snímek tak, aby zachycoval skateboardistu v samotném vrcholu jeho triku. Tedy aby se skateboardista nacházel co nejvýše a skateboard byl v nejvodorovnější možné poloze, kolečky dolů, jak daný trik dovoluje.

To, abychom dosáhli zmrazení pohybu, závisí především na nastavení závěrky, tedy na expozičním čase, který určuje, po jak dlouhou dobu bude světlo do fotoaparátu pronikat. I přesto musí být expoziční čas ve správné kombinaci s clonou, pokud chceme dosáhnout co největší hloubky ostrosti, a rovněž i s hodnotou ISO⁷⁴, která označuje citlivost filmu.⁷⁵ ISO nastavujeme vzhledem k světelným podmínkám, tedy hodnota 100 odpovídá slunečnému dni, přes hodnotu 800 a 3200 až k 40000. Čím vyšší je hodnota citlivosti, tím zřetelněji se na

⁷² Clona - zařízení, které reguluje nebo omezuje množství světla procházejícího objektivem fotoaparátu.

⁷³ Závěrka - zařízení umožňující vstup světla na film (nebo snímací prvek) po přesně určenou dobu (tzv. doba expozice).

⁷⁴ ISO – hodnota citlivosti snímáče při pořizování snímku.

⁷⁵ PETERSON, Bryan. Naučte se používat expoziční čas kreativně. Brno, Zoner Press, 2008. S. 14.

snímku projevuje šum.⁷⁶ Nesmíme zapomínat, že čím vyšším ISO, tím se riziko šumu, tedy falešných bodů ve fotografii, zvyšuje.

Existuje tvrzení, že profesionální fotografové dávají přednost vysokým hodnotám ISO při fotografování pohybu. Avšak dobré snímky zachycující pohyb lze pořídit při hodnotách ISO 100-400 právě pro to, že při vyšších hodnotách může vznikat ve fotografiích šum a někdy až nevhodná hloubka ostrosti, která u fotografií tohoto typu není žádoucí. Závěrka, jež je vedle citlivosti pro nastavení klíčová, se pro objekty pohybující se v exteriéru normálně pohybuje v rozmezí 1/500 až 1/1000s.

Důležitá je také vzdálenost k fotografovanému objektu, ta souvisí i s výběrem správného objektivu. Vždy je třeba si uvědomit, jaká moc chceme objekt do okolní scény zasadit, nebo naopak ho od ní odříznout, a také brát v úvahu, jakým směrem se objekt pohybuje, jelikož i to ovlivňuje volbu nastavení expozičního času. Pro objekt blížící se směrem k nám si lze vystačit s časem 1/250s, ať už jde o běžce na atletických závodech nebo závodní auto v cílové rovině.⁷⁷ Pro objekt vzdalující se od nás používáme již zmiňované časy závěrky, dokonce 1/2000s v některých specifických případech.

Čas 1/500 bude dostačující v případech, kdy jsme od pohybujícího se objektu dále než několik metrů a objekt se k nám pohybuje shora, zdola, zprava či zleva tak, že máme možnost si předem zaostřit na místo, kam objekt a celá akce směřuje.⁷⁸ Oproti tomu čas 1/1000 bude odpovídající v tom případě, když budeme objektu o něco blíže a dojde k zaplnění celého rámečku fotografie.

4. Fotografická kompozice

Fotografickou kompozicí míníme to, jakým způsobem jsou jednotlivé prvky v obraze uspořádány. Z toho vyplývá, že kompozice je založena především na uspořádání a struktuře. Otázkou je, zda chceme objekt svého zájmu vložit do popředí snímku, a tak jím zaplnit rámeček od jednoho okraje po druhý, nebo naopak skrýt objekt svého zájmu, např. v davu lidí.

Pozadí objektu lze rovněž zakomponovat tak, aby soustředilo veškerou pozornost na daný objekt, nebo bylo naopak jeho kontrastem. V neposlední řadě můžeme objekt zasadit do fotografie vodorovně, horizontálně či diagonálně.

⁷⁶ PETERSON, Bryan. Naučte se používat expoziční čas kreativně. Brno, Zoner Press, 2008. S. 128.

⁷⁷ PETERSON, Bryan. Naučte se používat expoziční čas kreativně. Brno, Zoner Press, 2008. S. 24.

⁷⁸ Tamtéž.

Při fotografování lze využít dvě specifické charakteristiky, jimiž jsou napětí a rovnováha. Napětí působí na divákovy emoce skrze vzájemné působení obrazových prvků, rovnováha naopak zabraňuje pomocí uvádění vizuálních elementů „na pravou míru“ tomu, aby se divák v autorových záměrech neztratil.

Hovoříme-li o uspořádání a struktuře v kompozici, asi nejznámějším pravidlem je tzv. zlatý řez.⁷⁹ Toto pravidlo využívali již starověcí Egypťané či Řekové a už tehdy byl považován za proporcí vizuálně poutavého obdélníku, jehož delší strana je přibližně 1,6 násobkem jeho kratší strany a zároveň případné umístění dominantního objektu ve vzdálenosti také zhruba 0,6 násobku strany kompozice. Fakt, že se jedná o pravidlo, neznamená, že se jím musíme pevně řídit, avšak pokud se v kompozici vyskytnou přímočaré linie, které jsou dle zlatého řezu poutavé, je dobré je pro zajímavější kompozici využít.

Další součástí kompozice z hlediska struktury je vytváření rámu v rámu, či rozdělování rámu. Vytváření rámu je jedna ze zajímavých a relativně efektivních cest, jak učinit snímek atraktivnější.⁸⁰ Vnitřní rám slouží k soustředění pozornosti na hlavní aspekty fotografie, kdežto vnější rám působí spíše dekorativně.

K oddělení vizuálně odlišných oblastí lze využít rozdělování rámu pomocí jednoho či více horizontálních, vertikálních, zakřivených či diagonálních tvarů. K rozdělení lze užít také linie, respektive tvary odpovídající liniím. Nejužívanějším schématem je v tomto případě tzv. pravidlo třetin, kdy je kompozice dělena dvěma vertikálními a dvěma horizontálními domnělými liniemi za předpokladu, že se v místě jejich protnutí nacházejí nejdůležitější prvky kompozice.⁸¹

To, že jsou neustále zmiňovány linie a tvary, jen svědčí o tom, že právě ony jsou základními kameny fotografické kompozice. Jsme neustále obklopeni nejrůznějšími liniemi, obrysy, apod. Právě linie dokáží spojit body, ze kterých následně vzniknou tvary. Avšak při fotografování raději preferujeme tvary, které za pomoci abstrakce vytváří nejrůznější linie.

Jednou z mnoha věcí, která s liniemi souvisí, je perspektiva. Právě ta může vytvořit iluzi, že se dvě rovnoběžné linie sbíhají do sebe. Jde ale opravdu pouze o iluzi, jelikož ke zkřížení oněch linií nedojde. Perspektiva tkví v tom, že se předměty nacházející se daleko zdají menší oproti těm, které se nacházejí blízko. Víme však, že tomu tak není a že jejich menší velikost způsobuje pouze vzdálenost, ve které se od nás nacházejí. K nejlepšímu nastínění perspektivy slouží diagonální (úhlopříčná) linie.

⁷⁹ HAROLD, Davis. Kreativní kompozice, typy a techniky pro digitální fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2011. S 192.

⁸⁰ HAROLD, Davis. Kreativní kompozice, typy a techniky pro digitální fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2011. S 194.

⁸¹ HAROLD, Davis. Kreativní kompozice, typy a techniky pro digitální fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2011. S 188.

Tvarů existuje mnoho – rovné, křivé, obloukové, atd. Lze je rozpoznávat mnoha způsoby, a to, jakým způsobem do sebe tvary na fotografii zapadají, ovlivňuje pochopení daného snímku.⁸² I přesto, že se fotografie zaměřuje na určitý jasný a konkrétní předmět, kompozici vytváří rozložení tvarů, které celý námět snímku podtrhují a podporují. Při komponování pozadí je tedy potřeba zaměřit se na tvary, zda do sebe zapadají a zda jsou jejich linie zajímavé. Stíny jsou v tomto případě pouze asymetrické tmavé tvary.

Zajímavým tvarem jsou spirály, které byly již v dávných kulturách chápány jako mystické symboly. Ve fotografii však slouží k naznačení toku kompozice a k celkovému povzbuzení zájmu diváka. Lze se s nimi setkat v architektuře, nejčastěji v podobě schodiště, v přírodě tvoří součásti rostlin a strukturu mušlí a ulit.

Vzory jsou, stejně jako tvary, všudypřítomné. Jedná se o opakující se nebo zčásti opakující se sadu tvarů, které vytváří motiv nebo holistickou sérii.⁸³ Jsou to právě vzory, co propůjčuje fotografii design. Skládají se z linií, tvarů, textur, ale mohou i z kontrastu světla a tmy, či slunce a stínu. U nejvýznačnějších vzorů hraje roli částečná, či úplná symetrie. Avšak i vzory mají své hranice a někdy jsou tyto hranice tím nejzajímavějším.

Vedle vzorů existují rovněž tzv. iterace, to jsou vzory, které se skládají z tvarů opakujících se do určité míry.⁸⁴ U těchto vzorů se často jedná o celý objekt a snímek obvykle zcela vyplní. Pokud se na snímku nachází více objektů, jež jsou si podobné, takový snímek se stává fotografií vzoru, který spolu tyto objekty vzájemně vytvářejí. Někdy postačí jen vyšší počet určitých předmětů, jindy taková iterace až nutí diváka zamyslet se, co se na snímku nachází.⁸⁵ Příkladem takovéto iterace by mohl být snímek zachycující semínka jahody, u kterého se zdá, že tento vzor pokračuje do nekonečna, jelikož není zachycen tvar samotné jahody a divák by mohl být udiven tím, co snímek vůbec zobrazuje.

Poslední věcí, jež se pojí se vzory, je rytmus. Rytmus je ve fotografii znázorňován vzory v kompozici, jež budí dojem jistého pohybu. Z toho vyplývá, že fotografie zachycující linky, tvary či vzory budou mít rytmu nejvíce, oproti např. portrétním a skupinovým snímkům. Častějším rytmem je rytmus ze strany na stranu, nikoli vertikální.

Velmi důležitým prvkem kompozice je barva, i když je v tomto smyslu spíše opomíjena. Je důležité naučit se vidět, které barvy tvary obsahují, ale i které tvary barvy přímo tvoří.⁸⁶ Důležitost barev v kompozici jednoznačně spočívá v tom, že často jsou to právě

⁸² HAROLD, Davis. Kreativní kompozice, tipy a techniky pro digitální fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2011. S 160.

⁸³ HAROLD, Davis. Kreativní kompozice, tipy a techniky pro digitální fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2011. S 166.

⁸⁴ HAROLD, Davis. Kreativní kompozice, tipy a techniky pro digitální fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2011. S 172.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ HAROLD, Davis. Kreativní kompozice, tipy a techniky pro digitální fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2011. S 198.

barvy přitahující naši pozornost jako první, když pohlédneme na konkrétní snímek, a které udávají pořadí, v jakém se budeme na konkrétní prvky ve fotografii dívat. Vedle toho působí rovněž na naše emoce. To je třeba mít na paměti při vytváření fotografické kompozice.

Nejenom barvy, ale i tóny, tedy odstupňování barev, mají vliv na celkovou kompozici. Strategií pro práci s tóny existuje několik, nejužívanější je však práce s téměř stejnými tóny v opakujícím se vzoru, nebo naopak práce s kontrastními tóny. Je potřeba si všimat, jak spolu tóny v rámci kompozice spolupracují, aby nedošlo k jejímu narušení či rozbití.

S barvami a tóny nakonec souvisí i světlo, jež zde chápeme jako nezávislou přírodní sílu, která při komponování fotografií hraje roli spojence, nebo naopak nepřítele. Není o nic méně důležitým prvkem kompozice než již zmíněné prvky. Světlo při komponování lze zkoumat z hlediska směru, barvy či intenzity.⁸⁷ Světlo je rovněž jediným prvkem kompozice, který lze do větší míry upravovat. Lze změnit jeho směr, intenzitu, expozici, ohniskovou vzdálenost atd.

Důležitými prvky jsou černobílá fotografie a vidění kompozice jako takové. Záměr spojení těchto dvou prvků je úmyslný, jelikož právě v černobílých snímcích je kompozice nejpatrnější. Svět okolo nás je barevné a při komponování jsme často rušeni barvami, které se okolo nás nacházejí. Odstraníme-li barvy, bude kompozice doprovázena pouze světlostními rozdíly. Na druhé straně, ne všechny scény lze zachytit v černobílém provedení. Vždy by měl být přítomný co nejvyšší kontrast, to proto, abychom na snímku dosáhli opravdu černé a bílé.⁸⁸ Pro fotografování černobílých snímků je důraz na kompozici nezbytný, k tomu nejlépe slouží nejrůznější linie, tvary, rámy, atd.

Nejdůležitější je, aby se na fotografii nacházelo něco, co dostatečně přiláká divákovu pozornost. To „něco“ lze těžko nalézt ve zmatku lidí, předmětů atd., který by se na fotografii nacházel. Oproti tomu příliš uhlazená kompozice není pro diváka o nic atraktivnější než zmatek, jelikož taková kompozice nepůsobí důvěryhodně. Nejlepší kompozice je spojení prvků chaosu a řádu, přičemž chaosem fotograf diváka nadchne, a řád naopak naznačí strukturu a přinese uklidnění.

5. Sémiotika

Sémiotika bývá nejčastěji definována jako věda o znacích. Znak je obecná jednotka, různé velikosti a charakteru. Může to být věta, slovo, ale i gesto, strom, automobil, a vlastně

⁸⁷ HAROLD, Davis. Kreativní kompozice, typy a techniky pro digitální fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2011. S 200.

⁸⁸ HAROLD, Davis. Kreativní kompozice, typy a techniky pro digitální fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2011. S 206.

vše, co má, nebo může mít, nějaký význam, co je pro nás zajímavé. Dle spojení definic filozofa svatého Augustina a amerického filozofa Charlese Sanderse Peirce „znak (signum, signans) je něco, za čím se skrývá něco jiného (signatur, referent, věc) a existuje někdo, kdo si takový vztah uvědomuje“⁸⁹. Z tohoto důvodu se dá o sémiotice hovořit rovněž jako o nauce o významu.

Vedle otázky co “něco“ znamená, si sémiotika klade také otázky, jak a kdy “něco“ znamená. Rovněž se zabývá tím, kdy a jak se „něco“ stává znakem a vůbec celým procesem ustanovování, udržování ale i konce významnosti znaku. Jako obecná teorii znaku úzce souvisí s filozofií a logikou. Lze ji ale využít i v nových oborech, jako je teorie komunikace, z čehož vyplývá, že má různé směry a školy, a tím ji náleží charakter nejen nauky, ale i metody.⁹⁰

5.1 Sémiotické metody

Pro sémiotiku jsou charakteristické tři metody, mezi které patří: jazyková analýza, formalizace a interpretace.

Kořeny metody jazykové analýzy sahají až do starověku, kdy se analyzovala fonetická i gramatická stránka jazyka, studovala se metafora a jiné figury, či se prováděl slovní a větný rozbor. Rovněž i tzv. vnitřní řeč, tj. formulace výpovědí a celých textů, podléhala analýze, či se studoval vztah mezi jazykem a myšlením, vztah mezi přirozeným jazykem a logickými soudy a hledala se univerzální gramatika. Tedy nikoliv až nyní, ale již ve středověku veškeré lingvistické pojmy podléhaly rozboru, nejenom u přirozených jazyků, ale často i v oblasti umění. V širším pojetí i u těch, jež nemají s přirozenými jazyky nic společného.⁹¹

Druhá metoda zvaná formalizace spočívá v tom, že pomocí ní dochází k nahrazení znaků přirozeného jazyka, případně jiných systémů, jinými znaky, tj. symboly, které nám umožňují zachovat stranou sémantickou interpretaci i pragmatickou stránku jednotlivých znaků a plně se soustředit na jejich strukturu či konstrukční schéma.⁹²

Pro účely rozboru a popsání fotografií pro nás bude klíčová metoda interpretace. Stejně jako metoda jazykové analýzy, i interpretace sahá do starších dob, kdy šamani a kouzelníci přisuzovali významy nejrůznějším přírodním úkazům. Je nám známo, že dle různých úkazů bylo věštěno počasí či lidské osudy, které později předpovídali i astrologové

⁸⁹ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. Sémiotika, Praha, Portál, s. r. o., 2004. S. 16.

⁹⁰ DOUBRAVOVÁ, Jarmila. Sémiotika v teorii a praxi, Praha, Portál, s.r.o., 2002. S. 27.

⁹¹ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. Sémiotika, Praha, Portál, s. r. o., 2004. S. 36.

⁹² ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. Sémiotika, Praha, Portál, s. r. o., 2004. S. 35.

z postavení nebeských těles. Není tak divu, že interpretovány byly nejen přírodní, ale i lidské výtvoř. Pro její interdisciplinářní povahu lze interpretaci použít v jakémkoliv vědním odvětví, ale i v praktickém každodenním životě.⁹³ Avšak kvůli její univerzálnosti může často docházet k nesprávnému interpretování, které má často kořeny v pověrách a předsudcích.

5.2 Sémiotika a umění

Stejně jako jazyk a myšlení, tak i tvorba uměleckých děl je součástí lidských životů již od těch nejstarších dob. Existuje nespočet druhů umění a liší se mezi sebou technikami zpracování, užitými materiály, složkou adresátů či zamýšlených cílů, avšak umělecká díla jsou téměř vždy neostrými znaky, které zasahují do vědomé, nevědomé, ale i podvědomé složky lidské osobnosti.

Sémiotika a umění jsou spolu neoddělitelně spjaty. Jednak proto, že každé umělecké dílo je znakem své doby, ale také proto, že u vytváření konkrétního uměleckého díla se jedná o sémiotický proces. Umělec totiž do svého uměleckého díla zašifrovává své myšlenky a představy pomocí specifických znakových systémů.⁹⁴

Při následném dešifrování uměleckého díla se užívá jedna z hlavních sémiotických metod – interpretace. Tu nám zprostředkovávají kritici a teoretikové, jelikož taková interpretace je závislá na znalostech týkajících se samotného uměleckého díla, znalosti osobnosti autora, společenských a kulturních poměrů doby a místa, ve kterých dílo vzniklo, aj. Toto se však týká jen odborného názoru, vysvětlujícího umělecké dílo široké veřejnosti tak, jak by mělo být chápáno. Nás ale zajímá to, jak umělecké dílo interpretují příjemci, tj. jaký význam mu přiřkládají.

V umění bývají znakové systémy neostré, což umožňuje umělcům různými způsoby zpracovávat své myšlenky a představy, a stejně tak to umožňuje, že příjemci mohou umělecká díla relativně svobodně interpretovat dle znalostí o světě, vlastních zkušeností atd.⁹⁵ Otázkou zůstává, co je pro příjemce lepší a přínosnější. Zda se řídit podle své vlastní zkušenosti, svým estetickým cítěním a intuicí, nebo zda přijmout názory kritiků a odborníků a nechat se poučit, a tím získat komplexnější a kvalifikovanější pohled.

Vedle klasických umění (malířství, sochařství, architektura) nesmíme zapomenout ani na fotografii. Nejedná se zde ale o amatérské pořizování fotografií na bázi snímků do rodinných alb, nýbrž o uměleckou fotografii. Taková fotografie se vyvinula z malířství,

⁹³ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. Sémiotika, Praha, Portál, s. r. o., 2004. S. 34.

⁹⁴ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. Sémiotika, Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 273.

⁹⁵ Tamtéž.

jelikož zpočátku zachycovala především zátiší, portréty, či témata náboženských a mytologických příběhů stejně jako malířství.⁹⁶ Dnes už, jak víme, jde o dva samostatné obory.

U takových uměleckých fotografií se setkáváme s výjev, se kterými jsme se mohli setkat u malířů či sochařů. Fotografie nepotřebují komentář a často postačí pouze název fotografie, abychom pochopili, jaký byl fotografův záměr. Mnohdy ale i název fotografie chybí a setkáváme se s „titulem“ Bez názvu.⁹⁷ Stejně jako do sochy či obrazu, tak i do fotografie autor zašifroval své vidění světa a nechává na konkrétním jednotlivci, či celém publiku, jak si jeho dílo interpretuje a jaký význam mu přisoudí.

5.3 Znak

Znak je základním pojmem sémiotiky. Znaky člověka doprovázejí neustále. Jak bylo řečeno, každý znak je obecnou jednotkou různé velikosti a charakteru a také součástí určitého systému. Proto se v souvislosti se sémiotikou můžeme setkat se znakovými systémy. Takové systémy mohou obsahovat několik málo znaků, ale i desítky či statisíce znaků.

Znaky lze vyložit několika různými způsoby. Existují znaky, jejichž výklad je naprosto jednoznačný a zřejmý. S takovými znaky se lze setkat ve vědě, kde je jejich jednoznačnost nutná. S jednoznačnými znaky se však setkáváme i v každodenním životě a jsou jednoznačné proto, aby mohly plnit určitou funkci (dopravní značky, obrázky označující jednotlivá místa). Pro zbývající naprostou většinu znaků je charakteristická mnohoznačnost. S takovými znaky se lze setkat v mytologii, náboženství, umění, apod.

Dalším dělením znaků je rozdělení na znaky konvenční a motivované. Mezi konvenční (arbitrární) patří znaky, u nichž je vztah mezi samotným znakem a tím, co je označované, nahodilý. Znaky, u nichž je takový vztah naopak logický, označujeme jako motivované.⁹⁸ Například většina znaků jazykových je konvenčních, jelikož mezi označujícím a označovaným či mezi formou a obsahem neexistuje žádný logický vztah. Neznamena to, že ale nelze v jazyce vůbec najít konvenční znaky. Takovými jsou tzv. zvukomalebná slova, u nichž se mezi formou a obsahem jistý logický vztah vyskytuje.

U nejazykových znaků najdeme jak znaky motivované, jimiž jsou kupř. chemické symboly či piktogramy.⁹⁹ Konvenčními znaky jsou oproti tomu číslice, státní vlajky aj. Nejčastěji se lze setkat se znaky, jež nemají zcela danou motivovanost nebo konvenčnost, a tak u nich jde o poměr těchto dvou vlastností.

⁹⁶ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. Sémiotika, Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 287.

⁹⁷ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. Sémiotika, Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 288.

⁹⁸ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. Sémiotika. Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 17.

⁹⁹ Piktogramy – grafické znaky znázorňující pojem nebo sdělení obrazově

Tím, že se znaky užívají, mají tendenci se stále vyvíjet. Nabízí se tak další dělení, nikoliv jednotlivých znaků, nýbrž znakových systémů, na ty, které jsou relativně stabilní, mezi které patří např. Morseova abeceda či Mendělejeva tabulka chemických prvků, a neustále se měnící, kterými jsou všechny živé jazyky, a ty, jež se mění čas od času (systém dopravních značek).¹⁰⁰

5.4 Typologie znaků

Existuje několik typů znaků, jako jsou symptomy, signály, značky, odznaky, znamení apod. Pro naše účely zde ale uvedeme ty nejdůležitější, a to sice dělení znaků na ikony, indexy a symboly, dle Peircova triadického pojetí znaku.¹⁰¹

Podstatou ikon je fakt, že obsahují některé vlastnosti označovaného předmětu nebo jevu. V terminologii podle Lévi-Strausse to znamená, že označující a označovaná složka mají podobný vztah, tj. mají stejné vlastnosti.¹⁰² Nicméně i ikony Peirce rozdělil do tří typů, na obrazy, diagramy a metafory.

Index je takový znak, jenž uvádí jednotlivou událost, předmět či jev. Jeho charakteristikou je to, že se vždy týká jednotliviny. Jako příklad lze uvést stopu v písku, která odkazuje na konkrétního člověka (zvíře), který tam stopu po sobě zanechal.

Definovat symboly není příliš jednoduché. Konkrétně Peirce považoval za symboly veškeré znaky, které nepodléhaly definici ikon a indexů. Jejich hlavním rysem byl tak jejich konvenční, tedy nějakým způsobem domluvený, význam. Na základě tohoto do symbolů zahrnoval veškeré znaky přirozených jazyků, s výjimkou oněch ikon a indexů. Složitost jejich definice je dána především jejich širokým uplatněním v exaktních vědách, ale i v umění, náboženství či mytologii, stejně jako jejich smíšený charakter. My zde uvedeme tzv. neostré symboly, jelikož právě s těmi se v rámci umění setkáváme.

5.5 Neostré symboly

Ve slovnících, ale i v praxi, se nejčastěji setkáváme s rozdělením neostrých symbolů do devíti skupin, jimiž jsou: prvotní pralátky, nebeská tělesa, geometrické útvary, barvy, čísla, předměty, rostliny, zvířata a lidé.¹⁰³ Z hlediska rozboru fotografie jsou pro nás nejdůležitější geometrické útvary, barvy, případně předměty a rostliny, které se ve snímcích často nacházejí.

¹⁰⁰ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. *Sémiotika*. Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 18.

¹⁰¹ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. *Sémiotika*. Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 185.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. *Sémiotika*, Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 189.

Geometrie v obecném smyslu řídí především přístup diváka k hierarchii vnímání. Z geometrických symbolů se v sémiotice nejčastěji uplatňuje čtverec, kruh, ovál a kříž. Tvar čtverce nejvíce vystihuje města, vojenské tábory či nejrůznější usedlosti. Je tak symbolem pořádku, pevnosti, spolehlivosti, dokonalosti, absolutna a božské prozřetelnosti.¹⁰⁴ Je ale zároveň symbolem čtyř světových stran, čtyř pralátek, a čtyř živlů.

I kruh bývá, stejně jako čtverec, chápán jako symbol dokonalosti. Vedle toho rovněž jako symbol kosmu, nebe, Boha, Slunce, ideálního pohybu, cyklu, nekonečna, ale i zakletí a logické chyby (bludný kruh).

Trojúhelník symbolizuje plamen, světlo, pohyb, pyramidu, plodnost, manželství, ale i trojici jevů jako narození-život-smrt, minulost-budoucnost-přítomnost.

Ovál umístěný svisle dolů značí ženský princip, naopak v horizontální pozici je symbolem pro vševídnou oko (Boha).

Kříž je odedávna převážně mystickým a svatým symbolem, avšak v sémiotickém chápání představuje především čtyři světové strany, pozemský život, oheň, Slunce, amulet, ale i mučení, strach, utrpení, ukřižování, trest, oběť a další.

Dalšími důležitými neostrými symboly jsou barvy, které působí na lidské emoce a dokáží v člověku vyvolat nejrůznější nálady a pocity. Z psychologického hlediska na nás barvy působí na základě své spojitosti s okolním světem (červená krev, zelená tráva atd.).¹⁰⁵ Bílá barva symbolizuje čistotu, světlo, dokonalost a panenství. Má z hlediska symboliky zvláštní postavení, protože symbolizuje jak začátek, tak i konec. Z tohoto důvodu se užívá při slavnostech narození, svatby, ale i při pohřbech.

Černá je opakem bílé, a tak není divu, že symbolizuje smrt, smutek a podsvětí. Je barvou noci a může symbolizovat tajemství. Ve spojení s černou magií je symbolem zla. Na druhou stranu byla někdy užívána jako barva bohyň mateřství, a tedy i plodnosti.

Červená barva často představovala spolu s černou a bílou nejvýznamnější barvy. Přestavuje symbol energie, odvahy, zdraví, lásky, radosti, růže, tepla, pohybu, očištění, Ducha svatého, svobodu, ale i utrpení, mučednictví, revoluci, vzpouru, bitvu, válku, komunismus či socialismus.

Modrá barva představuje symbol pro intelekt, rozjímání, míru, božskou pravdu, víru, slitování, nebe, vodu, chlad, svěcenou vodu, ale i něco nereálného/fantastického.

Zelené barva, na rozdíl od modré, která představuje vodu jako prvek přírody, symbolizuje přírodu jako celek. Je barvou rostlin, jara, života, naděje, nesmrtelnosti. Zelená,

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. Sémiotika. Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 197.

stejně jako jiná barva má i negativní význam, kdy symbolizuje jed, nebezpečnou záři, d'ábla, či je spojována se žárlivostí.

Barvou zlata, světla a slunce je barva žlutá. Je rovněž symbolem bohatství, šlechtnosti a nádhery. Mimo jiné symbolizuje podzim a zralost. Může být symbolem i pro závist, nevěru, zradu, hanbu, či nemoc.

Poslední barvou je barva fialová. Protože se nachází mezi modrou a červenou barvou, bývá často chápána jako symbol mezi mocí a autoritou rudé a posvátností a moudrostí modré.¹⁰⁶ Bývá rovněž symbolem pro stálost a věrnost. Také může být chápána jako barva adventu či postní doby.¹⁰⁷

Existuje velké množství předmětů, u kterých nalezneme význačnou symboliku. V polském slovníku Kopalińského najdeme takových předmětů na osmdesát, mezi ně abecedně patří: berla, bič, brána, buben, drahokamy a klenoty, dům, dveře, harfa, hůl, chléb, jařmo, kadidlo, kámen, kahan a lampion, kladivo, klíč, kniha, kolo (u vozu), koruna, kotel, kotva, kyj, lampa, loď(ka), luk a šípy, lyra, meč, most, nit, nůž, obuv, oštěp (kopí), pás, pec, pečeť, perla, pluh, pohár, pochodeň, popel, prach, pramen (zřídlo), prsten, přílba, rukavice, řetěz, sekera, síto, síť, skříňka (archa), sloup, srp a kosa, stan, studna, sůl, svícen, svíčka, šaty, terč, trojzubec, trůn, uzel, váhy, váza (džbán), věnec, věž, vůz, závoj, zrcadlo, zvon, žebřík, železo.¹⁰⁸ Na první pohled by se z těchto slov daly vytvořit skupiny spojené s částmi oděvu, ceremoniemi, každodenním životem atd., přičemž ke každému z uvedených slov lze nalézt velké množství významů. Například prsten symbolizuje závazek, trvalý vztah, ale i nepříjemné pouto. Pokud muž nabídne ženě prsten, chce s ní strávit celý život. Trvalý vztah je zde naznačen rovněž tvarem prstenu, i zlatem, pokud je z něj vyroben, jelikož zlato nepodléhá korozi, a tak představuje jakousi věčnost.

Ve slovníku Kopalińského můžeme vedle předmětů najít i více jak dvacet základních symbolů týkajících se rostlin, mezi nimi: aloe, břechťan, bříza, cedr, cypřiš, dub, fík(ovník), fialka, granátové jablko, hrozny (vinice a víno), jablko, mandragora, jedle, les, lilie, lotos, mák, mandlovník, myrta, narcis, obilí, olivovník, ořech, palma datlová, pinie, růže, smrk, topol, třtina, vavřín a yzop.¹⁰⁹ Symboliku nesou i určité části rostliny jako je květ, trn, šiška apod., případně souhrn, jako les a zahrada. Nesmíme opomenout ani symbolický význam květin, co se týká druhů – hluchavka „nechci o tobě slyšet“, čekanka „čekáš na mne marně“, ale i barev.

¹⁰⁶ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. *Sémiotika*, Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 198.

¹⁰⁷ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. *Sémiotika*, Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 196-198.

¹⁰⁸ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. *Sémiotika*, Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 201.

¹⁰⁹ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. *Sémiotika*, Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 203.

Mezi další neostré symboly patří pralátky, nebeská tělesa, čísla a zvířata, které však k našemu účelu nevyužijeme. Posledními neostrými symboly jsou lidské bytosti, z kterých muž, žena, dítě, panna či pastýř jsou mnohovýznamové.¹¹⁰

5.6 Znakové systémy v praxi

Vedle neostrých symbolů se na fotografiích můžeme setkat i se znaky, které nás obklopují v každodenním životě, mezi ně patří dopravní značky, státní vlajky, návody, instrukce pro praní a žehlení textilu, ekologické značky, státní poznávací značky, námořní signály, dříve i kamenické symboly atd.¹¹¹ Denně se setkáváme s nespočtem takových znaků a kódů, přičemž si jejich znakový charakter často ani neuvědomujeme, avšak jsou to právě ony, které nám usnadňují všední život. Další jejich charakteristickou je srozumitelnost. Jejich ikonické znázornění umožňuje to, že jsou snadno pochopitelné, a to dokonce i pro člověka, který s nimi nikdy dříve nepřišel do kontaktu. Protože jde o ikony, často bez přítomnosti jazyka, mají mimo jiné i mezinárodní charakter.

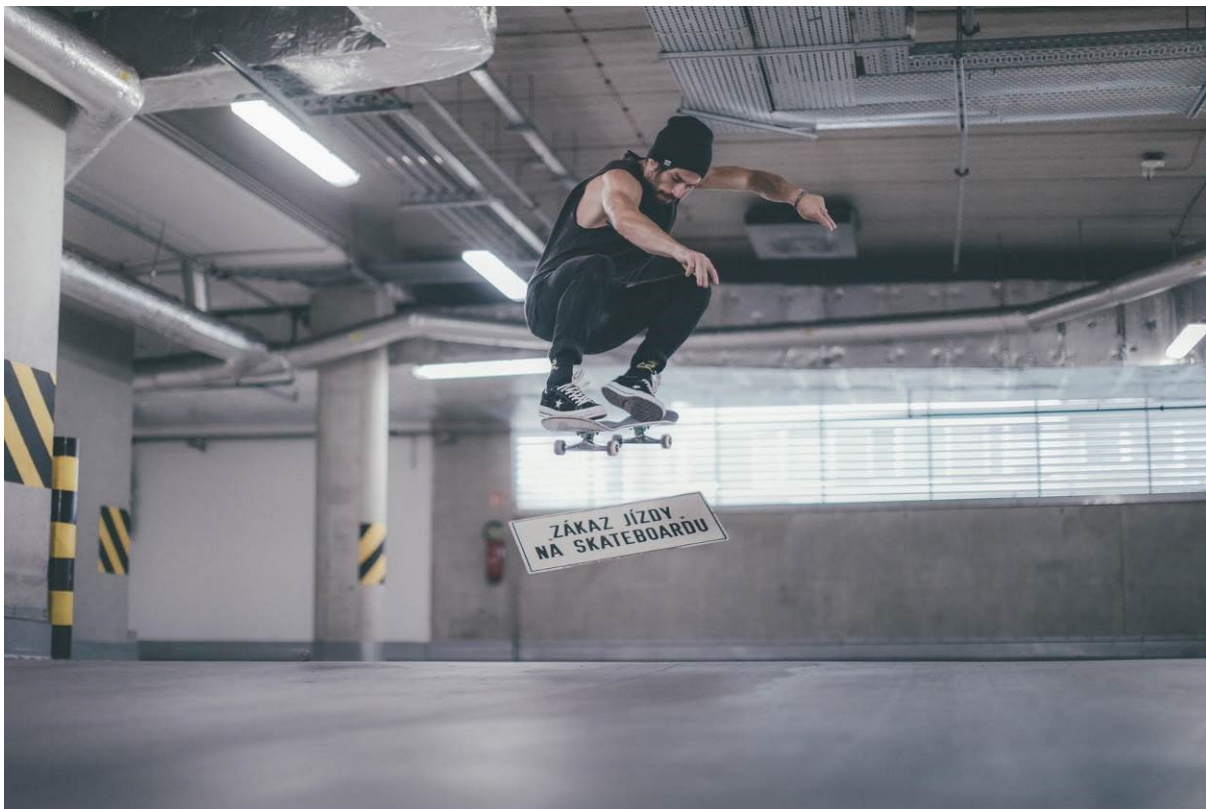
V analýze fotografií našeho zájmu předpokládáme, že fotografie sama se stává znakem, jehož význam odhadujeme v kontextu jiných fotografií a jednak ze samotných vlastností fotografického obrazu. Významnou úlohu bude hrát odhad působení celkového kompozičního uspořádání, zdůraznění vizuálních dominant obrazu. Zásadní význam vyvolává postava skateboardisty, výraz jeho gest a celkového fyzického projevu. Podobně přináší význam i jeho oblečení, kterým naznačuje jeho společenské vazby. Další významotvornou stránkou je fotografované prostředí, které svým zařazením definuje i určité emocionální odkazy.

¹¹⁰ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. *Sémiotika*, Praha: Portál, s. r. o., 2004. S. 211.

¹¹¹ ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. *Sémiotika*, Praha, Portál, s. r. o., 2004. S. 220-221.

6. ROZBOR FOTOGRAFIÍ

6.1 PETR HRICKO

Z hlediska fotografické kompozice si lze na první pohled všimnout, že se fotograf neřídil pravidlem zlatého řezu ani pravidlem třetin, tedy hlavní objekt fotografie nebyl umístěn do průsečíků dvou vertikálních a dvou horizontálních linií, ale byl umístěn přímo doprostřed snímku.

Můžeme však na snímku vidět linie, které pozadí fotografie krásně doplňují. Nejsou to pouze linie sloupů, či trubek, ale zajímavé jsou i linie světel, které jsou díky ohniskové vzdálenosti jakoby rozostřené, jelikož veškeré ostření bylo přesunuto na hlavní objekt zájmu – skateboardistu.

Jakýmsi vzorem, který lze v kompozici rovněž nalézt, jsou ony žlutočerné vzory na sloupcích, říkající „pozor“. S tím se pojí rovnou i barvy, jelikož právě tyto prvky jsou jedinými vícebarevnými prvky na fotografii, a tak mohou naši pozornost z hlavního objektu rychle strhnout, jelikož čím barevnější objekty jsou, tím si jich dříve a snadněji všimneme.

Co se týká sémiotického hlediska a neostrých symbolů, nejprve si zde můžeme všimnout obdélníkové cedule, obdélník má stejně jako čtverec čtyři strany, a tak by mohl být symbolem pro pořádek, pevnost, zakotvení apod. Dalšími neostrými symboly, kterých si lze

na první pohled všimnout, jsou barvy. Nejvýraznější je žlutá, která je symbolem bohatství, slávy, nádhery, ale bylo jí označováno kupř. i místo nemocí a karantén, v tomto případě ve spojitosti s černou značí „pozor“. Černá barva naopak symbolizuje smutek, smrt či podsvětí. Především kvůli umělému osvětlení působí zbarvení celé fotografie do modra, která je symbolem intelektu, míru či rozjímání.

Na snímku mimo jiné vidíme ceduli, která se jakoby vznáší pod skateboardistou, přičemž záměrem fotografa bylo poukázat na porušení pravidel, i přesto, že by se v garážích, kde se skateboardista nachází, skateboarding neměl provozovat, on stejně toto pravidlo porušuje, a ještě provádí trik přímo nad samotnou cedulí. Cedule je zároveň znakovým systémem v praxi, i přesto, že zrovna tato je vázaná na jazyk, pokud by se na ceduli nacházel přeškrtnutý panáček se skateboardem, všem by bylo jasné, co je tím myšleno.

Na fotografii výše si lze opět všimnout, že zde nebylo dodrženo ani jedno z pravidel, tedy jak zlatý řez, tak ani pravidlo třetin, a hlavní objekt byl opět umístěn doprostřed fotografie. V pozadí si lze všimnout linií ve formě jeřábu, případně budovy, oba objekty se nacházejí se na pravé straně snímku. Kvůli utlumenějším barvám, tónům, ale i celkově světle na celé fotografii se naše pozornost soustředí výhradně na hlavní objekt zájmu – skateboardistu, čemuž, kromě toho, že je jediným „zajímavým“ objektem na fotografii, napomáhá i ohnisková vzdálenost, která činí skateboardistu ostrého a odděleného od jinak rozmazaného pozadí.

Na dalším snímku strany můžeme oproti předchozímu vidět více barev, zelenou, jež je symbolem přírody, ale celkově života, rostlinstva či čerstvosti. Modrá barva je symbolem intelektu, míru a rozjímání, dále pak žlutou, ta je symbolem bohatství, šlechtnosti a nádhery, a červenou, která je symbolem kupř. energie, radosti a lásky. V pozadí opět vidíme ceduli, konkrétně symbolizující jednu rozhlasovou stanici, a v pozadí i několik budov/domů, jež jsou symbolem pro přístřeší a bezpečí. Nesmíme opomenout ani stromy, které jsou symbolem života, člověka či spojením mezi nebem a zemí.

Fotograf Petr Hricko rád umisťuje objekty zájmu doprostřed svých fotografií a tento snímek není výjimkou. Tím pádem zde opět nevidíme pravidlo zlatého řezu, ani pravidlo třetin, to by se skateboardista nacházel alespoň v jednom ze čtyř průsečíku.

Na tomto snímku je dobře znatelná perspektiva, a to konkrétně na bílé silniční čáře, která jako kdyby zprava doleva ubývala a směřovala blíž k vnějšímu kraji silnice. Kromě této čáry i hory v pozadí vytvářejí jisté linie.

Skateboardistův svetr nejen svým vzorem, ale i svými výraznějšími barvami, které jinde na snímku nenalezneme, přitahuje naši pozornost. Stejně ji přitahuje skateboardista samotný díky tomu, že je oddělen od pozadí pomocí ohniskové vzdálenosti, ta činí hlavní objekt zaostřený a pozadí rozostřené.

Na třetí fotografii od Petra Hricka výrazně dominuje modrá barva, která kromě míru, intelektu a rozjímání symbolizuje také božskou pravdu a něco fantastického či nereálného, což by zde odpovídalo, protože fotografie byla pořízena na Islandu, který je tak trochu jinou, fantastickou zemí. Vedle této barvy vidíme také bílou, která je symbolem čistoty, panenství a dokonalosti, či zelenou symbolizující život, rostliny a přírodu celkově. Čeho si na fotografii můžeme rovněž povšimnout, jsou hory v pozadí, které vždy měly náboženský význam spojený se sídlem bohů či uctíváním kultu, tedy byly vždy považovány za posvátná místa.

Na dalším snímku nám k představě vertikálních linií (pravidla třetin) hravě poslouží sloupy, které se nacházejí přímo v třetinách snímku. Avšak základní kompoziční pravidla zde opět nenalezneme.

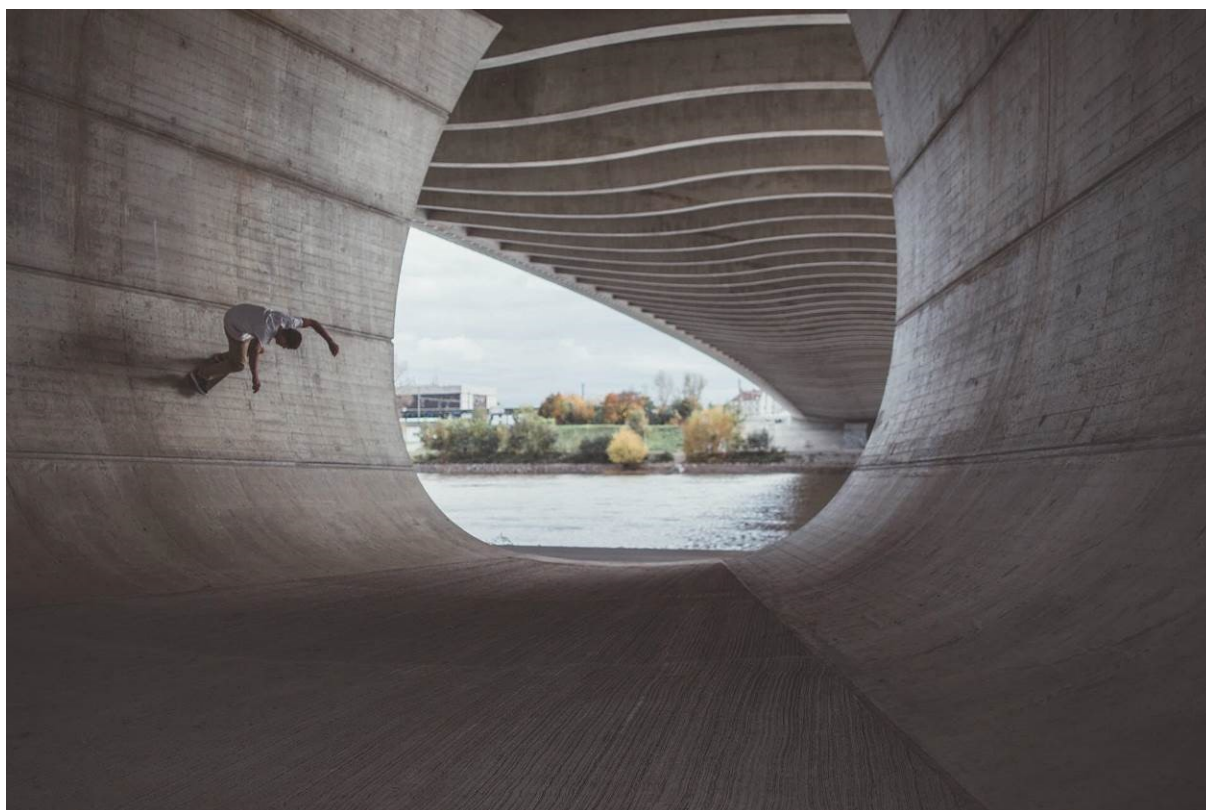

Sloupy rovněž patří mezi linie, které se spolu s tarasem za skateboardistou a schody na pravé straně na fotografii nacházejí. Lze si povšimnout vzoru v podobě skleněných kachliček v horním pravém rohu fotografie, nebo naopak podlahy na zemi.

Výraznějšími barvy, které mohou strhávat naši pozornost od „letícího“ skateboardisty, se nacházejí na kresbě na zdi na levé straně snímku, dokonce boty samotného skateboardisty poněkud vystupují z jinak střídavého pozadí. Dále je to i světlo prostupující prostor za skateboardistou, to vše by mohlo odvádět naši pozornost od hlavního objektu fotografie.

Na této fotografii je k vidění mnoho barev: bílá – čistota, dokonalost, světlo, modrá – mír, intelekt, rozjímání, žlutá – bohatství, nádhera, sláva, červená – radost, energie, štěstí či černá – smutek, smrt, podsvětí.

V pozadí jsou na zdech k vidění graffiti, jež pro lidi většinou znamenají vandalství, pro někoho ale i druh umění, a opět zde vidíme skateboardistu, který jakoby letí nad věcí, kterou je tentokrát reproduktor s nápisem „Life is porno“. Reproduktor bezesporu symbolizuje hudbu a nápis spolu s celou atmosférou fotografie naznačují, že skateboarding je zábava a podstatou je užívání si života. Ani na posledním snímku od fotografa Petra Hricka nenalezneme pravidlo zlatého řezu nebo pravidlo třetin. I přesto, že hlavní objekt není umístěn doprostřed fotografie, jak tomu bylo doposud, nenalzá se na jednom ze čtyř průsečíků os dělicích snímek na třetiny.

Tento snímek může dokonce působit dojmem, že skateboardista není hlavním objektem fotografie, jelikož zde nevyplňuje výraznou plochu, a není ani zvlášť viditelný. Co zde může přitahovat pozornost, je spíše celé pozadí snímku. Nalezneme zde linie, mohl by zde být užít termín iterace, nacházející se uprostřed snímku v podobě spodní strany mostu, nebo linie dlažby na zemi, případně linie a vzory na stěnách podpěr mostu. Také prostor uprostřed, kterým prochází světlo, ale ve kterém je nám poskytnut pohled na řeku a barevné stromy, přitahuje naši pozornost pravděpodobně více než skateboardista, a to především díky barvám, které se tam nacházejí.

Na poslední fotografii od Petra Hricka není k vidění množství barev. V pozadí vidíme žlutou, jež symbolizuje bohatství, světlo, slunce, ale je i barvou podzimu, v kterém je patrně snímek i vyfotografován, a zelenou, která je symbolem přírody, rostlin a života.

Vedle barev vidíme na snímku ještě řeku/vodu, rovněž symbolizující život, zrození a očistění, a most, který symbolizuje spojení dvou světů, času a prostor, ale i změnu nebo dokonce nebezpečí. Samotné stromy jsou pak symbolem života, člověka, ale i spojení mezi n nebem a zemí.

6.2 KUBO KRÍŽO

I přesto, že na této fotografii nemůže být řeč o pravidle zlatého řezu či pravidle třetin, lze si zde všimnout vytvoření rámu v rámu. Vnitřní rám tohoto rámu je zároveň ve velmi zajímavém tvaru jakéhosi položeného písmena v, oživuje tak celou kompozici a činí snímek pro oko atraktivnější.

Linie zde můžeme nalézt v podobě svodidel u silnice nebo budov v pozadí. Nenacházejí se tu žádné výraznější barvy, kromě modré a zelené. Neodvádějí naši pozornost od skateboardisty. Ale kvůli umístění skateboardisty se spíše podíváme na krásný výhled na město za ním než na něj.

Na této fotografii figurují pouze čtyř barvy: zelená symbolizující život, přírodu a rostliny, modrá symbolizující intelekt, mír, rozjímání, bílá je symbolem čistoty, dokonalosti a panenství, a černá, která je opakem bílé, symbolizuje smutek, smrt a podsvětí.

V pozadí vidíme domy symbolizující přístřeší a bezpečí a oblouk, ve kterém se skateboardista nachází, je součástí mostu, symbolu pro změnu, spojení dvou světů a nebezpečí.

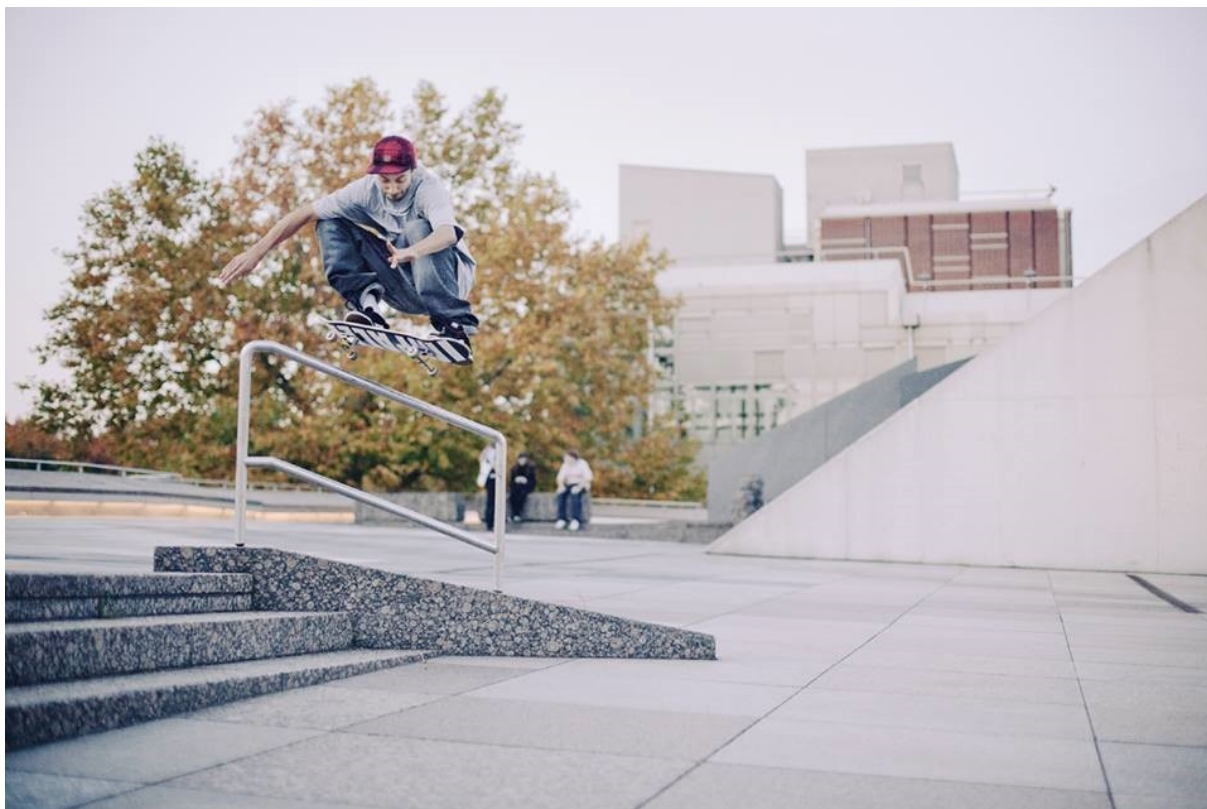
U této fotografie bychom již mohli mluvit o pravidle třetin, protože se skateboardista teoreticky nachází v jednom z průsečíků vertikálních a horizontálních linií. K představě oněch pomyslných linií nám zde mohou posloužit zdi, které se nachází přesně v jejich pozicích.

Na zdech se rovněž nachází vzor, který celou kompozici fotografie oživuje, stejně jako bychom o schodech v pravém dolním rohu mohli říct, že jde o iteraci.

Díky tlumenosti barev v pozadí a celkově naše pozornost směřuje pouze na skateboardistu. Může to být nejen kvůli jeho modré mikině, která je jedinou výraznější barvou na snímku, ale i proto, že se skateboardista nachází v tom nejlepším světle, které se na fotografii vyskytuje.

Ze sémiotického hlediska první opět zmíníme barvy. Je zde barva modrá, která znamená intelekt, mír a rozjímání, černá symbolizující smutek, smrt a podsvětí, bílá naopak čistotu, panenství a dokonalost, a nakonec růžová, jež symbolizuje něhu, jemnost, romantickou lásku, ale i naivitu.

Dále si na fotografii můžeme všimnout čtverců, které symbolizují stabilitu, bezpečí, organizovanost. Co se týká předmětů, je zde jakési zrcadlo, které je symbolem pro vidění, sebereflexi, pravdu, či opatrnost. Mimo jiné i schody, které symbolizují cestu do nebe, či překážku, a v neposlední řadě zdi, které značí hranici, překážku, ale i jistotu.

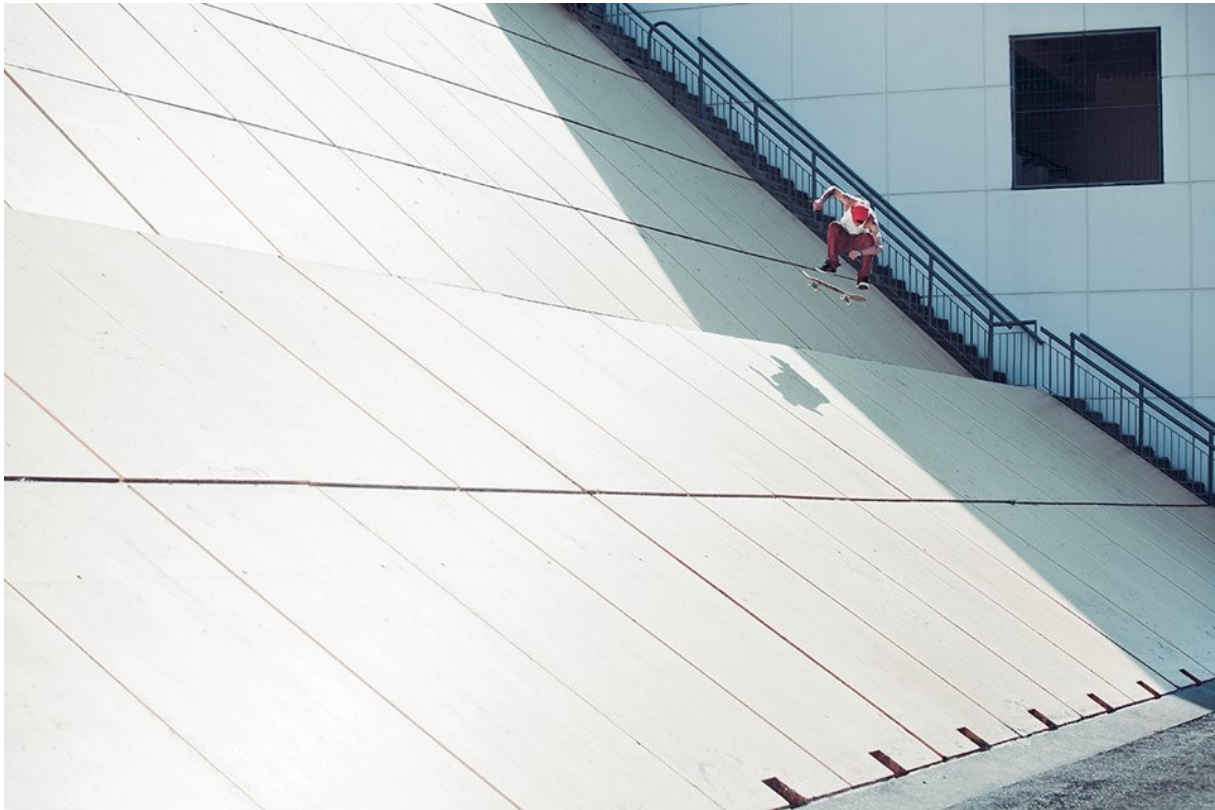

Fotograf Kubo Krížo se, oproti Petrovi Hrickovi, řídí pravidlem třetin, a tak je pozorovatelné i na tomto snímku.

Na jeho fotografiích si lze rovněž všimnout hry s pozadím, kde si často můžeme povšimnout nejrůznějších linií, tvarů či vzorů, které činí celý snímek atraktivnější. Na dlažbě je vedle vzoru znatelná i perspektiva dodávající 3D efekt. Té si lze všimnout i na schodech v levém dolním rohu, kdy se směrem od zidky k rohu fotografie schody rozšiřují. Detail linií je znázorněn na budovách za skateboardistou, který nejen pro svou červenou čepici, ale kvůli opětovné tlumenosti barev v pozadí a ohniskové vzdálenosti na sebe strhává veškerou naši pozornost, kterou by mohly narušovat snad jen osoby sedící v pozadí.

Z hlediska sémiotiky máme opět přítomnou zelenou, která symbolizuje přírodu, život a rostliny, žlutou, která je symbolem světla, bohatství a krásy, či modrou, která symbolizuje mír, rozjímání a intelekt.

Na podlaze se nachází čtverce, které znamenají, jistotu, stabilitu a pořádek. Se zelenou barvou se pojí i strom v pozadí a je symbolem pro život, spojení dvou světů či člověka. Domy stojící vedle stromu jsou znamením pro přístřeší a bezpečí.

Tato fotografie je, více než jakákoliv předchozí, vedle skateboardisty provádějícího trik, také o liniích a tvarech. Není výjimkou, že ani na této fotografii od Kuby Kríža nechybí pravidlo třetin. Linie, vzory a tvary zde vyplňují celou kompozici snímku. Linie lze najít ve vzoru na dlažbě, ale i v podobě zábradlí u schodů. U dlažby lze hovořit o obdélníkovém tvaru, stejně jako je dalším tvarem na snímku i čtverec v pravém horním rohu, ozvláštňuje celou fotografii. Díky všem těmto liniím bychom zde mohli mluvit i o rytmu.

Na dlažbě si lze dobře všimnout perspektivy, kdy se nám obdélníky v popředí zdají být větší než ty v pozadí, i když ve skutečnosti víme, že jsou všechny stejně velké. Samotný skateboardista pak na sebe upoutává pozornost tím, že je jakýmsi chaotickým prvkem v jinak klidném prostředí, že nosí červenou kšiltovku a kalhoty, které jako výrazné barvy automaticky přitahují pozornost.

Ze sémiotického hlediska zde opět zmíníme pouze barvy, tvary a předměty. Nachází se zde modrá barva – mír, intelekt a rozjímání, červená barva – energie, láska, štěstí a radost, ale i krev, či černá barva značící smutek, podsvětí, zlo, smrt. Na celé fotografii se také promítá tvar čtverce značící bezpečí, jistotu a dokonalost a v pozadí se nacházejí schody, které symbolizují cestu do nebe, ale i překážku.

Poslední fotografie Kuby Kríža se oproti předchozím trochu liší, a to právě kvůli tomu, že si hned na první pohled všimneme, že je fotografie pořízena objektivem zvaným rybí oko. Nicméně, i u této fotografie se autor řídil pravidlem třetin a skateboardistu umístil správně do místa protnutí horizontální a vertikální linie. Na dlažbě si opět všimneme linií ve tvarech čtverců.

Velmi zajímavé na tomto snímku jsou barvy, respektive tóny, které směrem od středu ke krajům přibývají na intenzitě. Je to právě světlo, které naši pozornost soustředí na jezdce. V místě, kde se skateboardista nachází, je koncentrováno nejvíce světla z celého snímku, pravděpodobně i kvůli tomu, že při zachycení snímku byl užit blesk, což činí i okraje fotografie tmavší, než je tomu ve středu.

Přesto, že fotografie působí relativně barevně, vidíme na ní barvu modrou, která je symbolem míru, intelektu a rozjímání, případně něčeho nereálného a fantastického, červenou symbolizující energii, štěstí a radost a zelenou, znak pro přírodu, rostliny a život.

Opět se zde objevuje tvar čtverce znamenající jistotu, bezpečí a dokonalost. V pozadí si lze všimnout domů, které jsou symbolem přístřeší a bezpečí, a palm, symbolů radosti a triumfu.

6.3 LUKÁŠ WAGNETER

Tato fotografie od Lukáše Wagnetera je jediná z výběru, která byla pořízena v interiéru. Co se struktury týče, opět je zde patrné pravidlo třetin. Jsou tu patrné linie všude okolo, a jako určitý vzor pak na obložení nahoře uprostřed fotografie. Vedle červené skateboardistovy čepice na sebe strhává pozornost i červený nápis, který na snímku působí nepatřičně, jelikož se od okolí výrazně liší, a tak může snadno přitahovat divákovu pozornost.

Tím, že je snímek vyfotografován v interiéru, je zde umělé světlo. To je orientováno jak na samotného jezdce, tak i na strop po jeho levé straně. Zároveň však světlo vytváří zajímavou hru se stíny, které, kupř. po jeho levé straně, vytvářejí zvláštní tvary.

Ze sémiotického hlediska si na fotografii všimneme opět barev. Vyskytuje se zde převážně černá, jež symbolizuje smutek, podsvětí a smrt, a červená, která je znakem pro energii, štěstí a radost.

Z geometrických tvarů si zde můžeme povšimnout kruhu, který je symbolem boha, kosmu, dokonalosti či ideálního pohybu. Z dalších znaků je zde znakový systém v praxi v podobě cedule s názvem „Red Bull“, což je mezinárodní značka energetického nápoje.

Toto je jedna ze dvou černobílých fotografií, které byly do výběru zařazeny. Proto, aby mohl být snímek černobílý, musí zachycovat velice zajímavou kompozici, aby snímek něčím upoutal i přes absenci barev. Je zde patrné pravidlo třetin, spolu s perspektivou jasně pozorovatelnou na silnici, po které se skateboardista pohybuje. Linie jsou patrné nejen na oné vozovce, nýbrž i na samotné poušti. I přesto, že zde nejde o pravidelné či stejné křivky, linie v písku vytvářejí na fotografii rytmus.

Když se zadíváme do nezaostřené části v popředí, lze spatřit iteraci, tedy opakující se vzor. Tím, že jde o černobílou fotografii, případně o tóny těchto dvou barev, skateboardista na sebe díky černému oděvu může v této převážně světlé fotografii strhávat pozornost.

Protože jde o černobílou fotografii, vidíme zde pouze barvu bílou, symbolizující čistotu, dokonalost, světla, a černou, která symbolizuje smrt, podsvětí a smutek.

Samotná poušť je pak symbolem pro překážky a utrpení, ale i symbolem podvědomí. Silnice by pak mohla být symbolem cesty.

V případě této fotografie pravděpodobně nelze hovořit o pravidle třetin, na druhé straně si lze povšimnout vytvoření rámu v rámu, jež činí snímek atraktivnější.

Jezdec se pravděpodobně nachází v něčem, co je podobné tunelu/trubce, ale kromě toho, že tento objekt není zcela uzavřený, na jeho konci je řešen zajímavým vykrojením ve tvaru půlměsíce, který se opakuje. Právě toto dodává fotografii i jakýsi rytmus.

Na této fotografii to nejsou ani tak barvy, co by mohlo strhávat naši pozornost na skateboardistu, nýbrž kontrast chaosu a pořádku. Jezdec působí od okolí relativně klidným dojmem, projíždí betonovým průjezdem vedle chaotické džungle.

Co se týká barev, na fotografii vidíme zelenou, značící přírodu, život a rostliny samotné, černou, jež je symbolem smutku, smrti a podsvětí, a šedivou, která symbolizuje smutek, chudobu, pokoru.

Tvar, který se nám na fotografii jeví, je půlměsíc symbolizující proměnu tvarů, světelnou loď putující v noci po obloze, ale také je to symbol islámu, či ve spojení s hvězdou je symbolem božské dokonalosti. Rostliny samotné pak symbolizují život.

Další fotografie pořízená objektivem zvaný rybí oko dodržuje také pravidlo třetin. Opět zde můžeme najít linie v podobě zábradlí, oken, schodů, sloupů, ale i vzory na mramoru na schodech.

Barvy jsou zde uměřené, a tak tím, co naši pozornost upoutává, je skateboardista sjíždějící po schodech. Nikoliv přirozené světlo, ale blesk zde byl použit pro „vytažení“ objektu od pozadí, ale i k zdramatizování celé scény.

Ani tato fotografie nenabízí z hlediska barev žádnou výraznou pestrost. Vidíme zde modrou barvu, jež je symbolem míru, rozjímání a intelektu, šedivou, symbolizující smutek, chudobu a pokoru, černou, která je symbolem pro smutek, podsvětí a smrt, či červenou symbolizující energii, štěstí a radost.

Opět jsou zde k vidění schody, které symbolizují cestu do nebe, ale i překážku, a dům, který značí přístřeší a bezpečí. Mraky jsou pak symboly pro energii nebe a země.

Tato fotka jako jediná z předkládaného výběru pochází z prostředí závodů, čemuž napovídá velké množství lidí okolo bazény. Liší se také z jiného důvodu: přesto, že se závodník nachází ve vrcholu svého triku, nemá desku pod nohama ve vodorovné poloze. Nesmíme opomenout ani fakt, že fotografie je opět pořízena objektivem zvaným rybí oko, což je pozorovatelné na okrajích snímku.

Vidíme zde pravidlo třetin, stejně jako jsou zde patrné linie a tvary, např. v podobě čtvercové střechy apod. Barvy jsou zde střídme, tím, co strhuje náš zrak na skateboardistu, je samotná poloha, ve které se nachází. Zároveň působí jakoby chaotickým dojmem, na rozdíl od klidného pozadí skládajícího se z napjatě sledujících diváků.

Co se týká barev, není zde k vidění žádná výraznější barva. Lze si všimnout bílé, která symbolizuje čistotu, světlo a dokonalost, černé, která je symbolem pro smutek, smrt a podsvětí, a oranžové symbolizující teplo, úrodu a očekávání.

Na střeše skateparku můžeme vidět čtverce, které jsou symbolem stability, dokonalosti a pořádku, a v bazénu nálepek značek ve tvaru kruhů, který je symbolem boha, ideálního pohybu a nebe. Zároveň tyto nálepky reprezentují znaky v praxi, jelikož jsou ikonami pro světově známé značky.

6.4 JIŘÍ NOVOSÁD

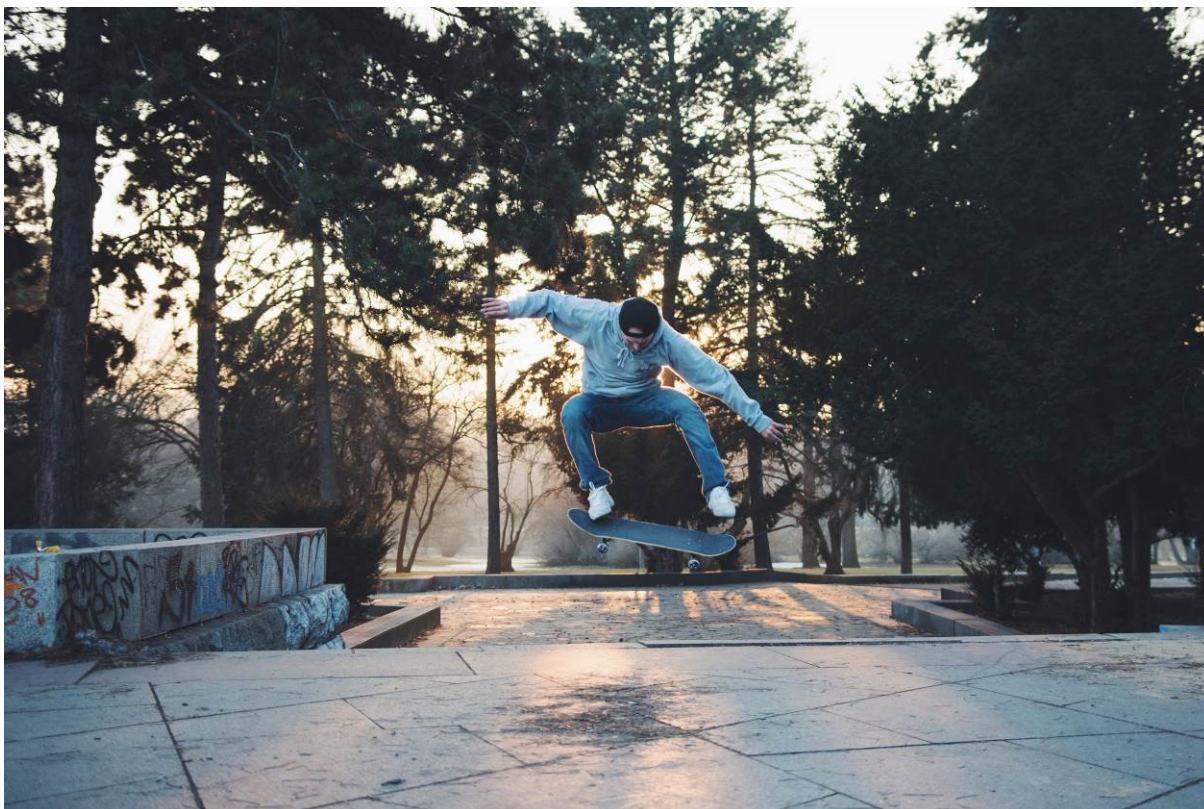

Tato fotografie od Jiřího Novosáda se, stejně jako všechny fotografie od Petra Hricka, neřídí pravidlem zlatého středu ani pravidlem třetin. Na rozdíl však od ostatních fotografií je tato fotografie kompozičně zcela jiná.

Bezesporu na ní lze vidět určité linie a tvary v podobě dlaždic na zemi, ale sama o sobě by nebyla nikterak zajímavá, kdyby si tento fotograf nepohrával s hranolem, díky kterému se mu do fotografie promítl objekt, který ve skutečnosti stojí na opačné straně prostranství na Letné. Zároveň se tak do fotografie promítlý barvy duhy, které jsou zajímavější než relativně střídmé barvy na zbytku snímku. Je nutno podotknout, že tímto se naše pozornost může soustředit spíše na promítnutý památník než na skateboardisty samotné.

Ze sémiotického hlediska zde vidíme barvy, jako je černá – smutek, smrt a podsvětí, bílá – čistota, dokonalost, světlo, či šedivá – chudoba, smutek a pokora. Je tu ale přítomna duha, která je symbolem naděje, celistvosti a světla.

Na zemi můžeme vidět tvary, které někdy připomínají čtverec – symbol stability, dokonalosti a pořádku, a někdy trojúhelník – symbol světla, plamene či nekonečna. Samotný památník pražského metronomu pak symbolizuje vítězství a svobodu.

Na této fotografii je hlavní objekt umístěn doprostřed, čímž na první pohled upoutává divákovu pozornost. Tudíž zde nenalezneme zlatý řez, a ani pravidlo třetin, jelikož hlavní objekt není umístěn na průsečíku přímek dělících obraz na třetiny v horizontální a vertikální rovině.

Je zde k vidění mnoho linií v podobě obrubníků a dlaždic. I o kmenech stromů bychom mohli hovořit jako o liniích. Barvy na snímku jsou spíše střídmé, ale čeho si na první pohled všimneme, je zapadající slunce procházející skrze stromy za samotným skateboardistou.

Ani tato fotografie neobsahuje nijak velké množství barev. Vidíme zde černou, která značí smutek, smrt a podsvětí, šedivou, která je symbolem pro smutek, chudobu a pokoru, a nakonec žlutou, která symbolizuje světlo, bohatství a slunce.

Opět se zde nacházejí dlaždice připomínající at' už čtverec – stabilita, pořádek, dokonalost, tak i trojúhelník – Bůh, plamen, světlo. Schody symbolizují cestu do nebe, ale i překážku, stejně jako zeď, která je symbolem překážky, hranic či jistoty. Nakonec zde vidíme v pozadí stromy, které značí přírodu, ale i propojení dvou světů a člověka. Nesmíme ale zapomenout ani na slunce, které je symbolem moci, boha či světla.

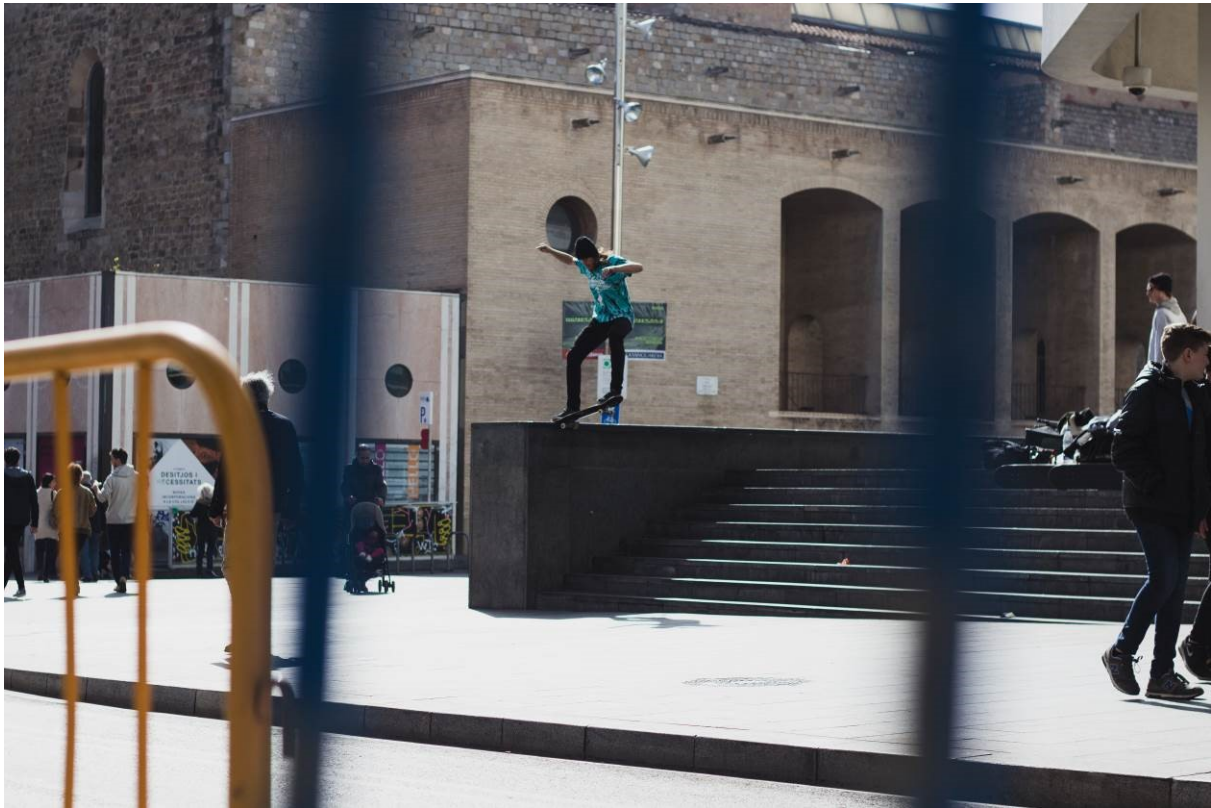

U této fotografie pravděpodobně ani nelze hovořit o pravidle třetin, jelikož se ani jeden skateboardista, hlavní objekty snímku, nenachází v průsečíku přímků pomyslných horizontálních a vertikálních linií. Na snímku si lze všimnout perspektivy, a to konkrétně na sloupech nacházejících se nad schody. Sloup v levém rohu se zdá menší než sloup v pravém rohu, stejně jako schody vypadají na levé straně užší, než je tomu na straně pravé. Právě na již zmiňovaných sloupech a schodech jsou viditelné i linie nacházející se na fotografii.

Pokud se zaměříme na skateboardisty, zdá se, jako by byli rozmazaní, barvy nejsou tak ostré. Důvodem je to, že snímek byl pravděpodobně vyfotografován přes plot, a tak se na skateboardistech, kteří jsou jinak výraznější než pozadí, projevovalo rozmazání, které vzniklo kvůli pletivu. Jezdci na sobě nemají výraznější barvy a nepřitahují naši pozornost tak, jak by hlavní objekty fotografie měly.

Z barev na fotografii vidíme růžovou, která symbolizuje volnost, energii, či jemnost. Dále šedivou, symbolizující chudobu, smutek a pokoru, modrou symbolizující mír, intelekt a rozjímání, a černou, jež je symbolem smutku, smrti a podsvětí.

Z předmětů jsou zde k vidění pouze schody, které symbolizují cestu do nebe, ale i překážky.

Ani u této fotografie pořízené za úrovní plotu nelze najít pravidlo třetin. Hlavní objekt je umístěn doprostřed fotografie, a to především právě kvůli pozici plotu, který však snímek dělí na pomyslné vertikální třetiny. Na fotografii vidíme linie, ať už v případě schodů, malby na budově, sloupů či jakéhosi obdélníkového tvaru oblouků a kulatých otvorů na budovách.

Barevně je náš zrak spíše přitahován k žlutému zábradlí v levém spodním rohu než k jezdcí pohybuujícímu se na zídce. Co narušuje celkový dojem, je sloup za skateboardistou, který jakoby vychází z jeho těla. Stejně tak chodci na pravé straně fotografie strhávají naši pozornost na sebe. I když by měla být každá fotografie spojením chaosu a pořádku, konkrétně na této je mnoho objektů, které zabraňují, abychom veškerou pozornost upnuli na skateboardistu.

Z hlediska symbolů opět začneme u barev, mezi kterými na této fotografii vidíme černou – smutek, smrt a podsvětí, modrou – mír, rozjímání a intelekt, žlutou – světlo, slunce a bohatství, případně růžovou – volnost, energie, jemnost.

Z geometrických tvarů jsou k vidění kruhy symbolizující boha, vesmír, dokonalost či ideální pohyb. Z předmětů bychom měli zmínit dům, který je symbolem přístřeší a bezpečí, a opět schody, které znamenají cestu do nebe, nebo překážku.

Vedle skateboardisty, pohybujícího se po hraně bazénu v místě protnutí pomyslných čar znázorňujících třetiny, jenž je hlavním objektem této fotografie, je snímek zaměřen i na jednoduchost tvarů a linií.

Snadno lze rozpoznat, že fotografie je vyfotografována seshora, s největší pravděpodobností z dronu. Vidíme nejrůznější rovné a zakřivené linie a tvary jakýchsi čtyřúhelníků v podobě dlaždic v bazénu a okolí. Tvar bazénu se trochu podobá spirále, a tím dodává na atraktivitě celému snímku. Barvy jsou opět velice utlumené, a „oranžový“ skateboardista je vlastně jediným barevným objektem na fotografii.

U této fotografie se bohužel moc symbolů, oproti předešlým, nevyskytuje. Jedinou barvou, která zde figuruje, je barva šedivá symbolizující chudobu, smutek a pokoru. Pokud bychom si domysleli čaru, jež by činila z bazénu uzavřený kruh, měli bychom symboliku boha, nebe, ideálního pohybu atd.

6.5 JAN KASL

Poslední černobílá fotografie z výběru se rovněž řídí pravidlem třetin. Jak bylo již uvedeno, černobílé fotografie musí být kompozičně silné, aby zaujaly, jelikož postrádají jakékoliv barevné vyjádření. Mohly bychom zde hovořit o vytvoření rámu v rámu, pomocí stínu v pravém dolním rohu.

Na fotografii jsou viditelné nejrůznější linie a vzory v podobě drátěného plotu, jehož vzor je pomocí stínu následně promítnut i na betonové shody. Protože je zde absence barev, dá se zde hovořit pouze o světle a stínu, a samozřejmě bílé a černé barvě a jejich tónech. Skateboardista, jenž je hlavním objektem fotografie snímku, se nachází ve světle, což nám na něj pomáhá soustředit pozornost. Co nám rovněž opticky pomáhá k soustředění se na jezdce, je fakt, že se nachází v pomyslném páse mezi tmavou stěnou a tmavým stínem.

Vzhledem k tomu, že se opět jedná o černobílou fotografii, vidíme na fotografii pouze bílou barvu, značící čistotu, světlo, dokonalost, a černou, symbolizující smutek, smrt a podsvětí. Z předmětů nás upoutají schody, které symbolizují cestu do nebe, ale i překážku. Stejně tak vedle se nacházející zeď, která symbolizuje rovněž překážku, hranici. Vidíme zde relativně často opakovaný prvek – schody, které jsou symbolem pro cestu do nebe, ale i překážku. Plot by mohl působit podobně jako zeď, a tím symbolizovat rovněž překážku, ale i hranici.

Pravidlo třetin je na této fotografii více než patrné, dokonce k představě jedné horizontální čáry nám pomáhá samotný horizont krajiny a k vertikální zase čára na vozovce. Je zde s největší pravděpodobností přítomno také pravidlo zlatého řezu. Mimo jiné právě na vozovce je opět dobře znázorněna perspektiva, kdy se vozovka v dále zužuje, i když ve skutečnosti je všude stejně široká.

Protože je fotka pořízena v přírodě, kromě vozovky, která je uměle vytvořená, zde nejsou k vidění žádné linie či tvary. Co by mohlo přilákat divákovu pozornost, jsou žluté výrazné čáry na vozovce. Nesmíme ale opomenout ani rozsáhlé tóny modré oblohy, které propůjčují fotografii dynamiku a mohou působit až dramatickým dojmem.

Z barev je na této fotografii k vidění modrá, jež je symbolem pro mír, intelekt a rozjímání, bílá značící čistotu, dokonalost a světlo, žlutá symbolizující světlo, bohatství a Slunce, šedivá, která je symbolem pro chudobu, pokoru a smutek, a nakonec hnědá symbolizující jistotu, pořádek, domov a tradice.

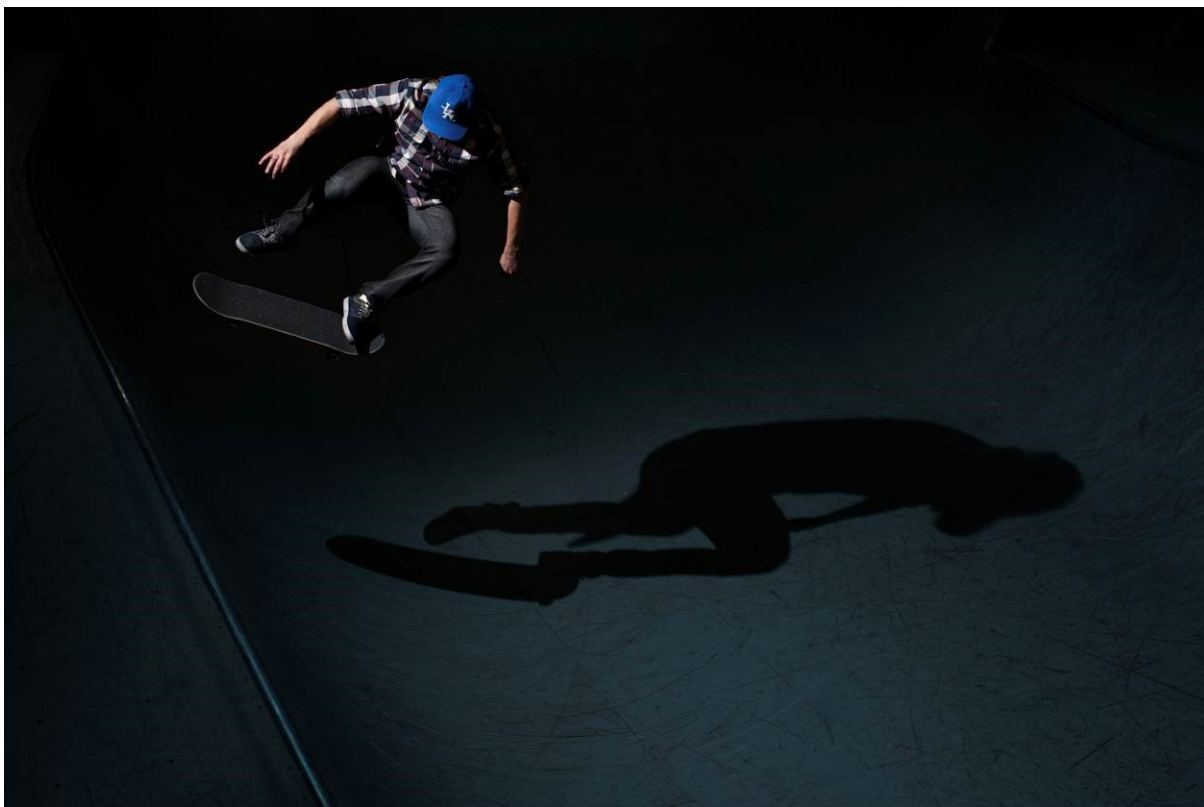
Na pozadí se objevuje prvek hor, které jsou symbolem pro bohy, kult a posvátné místo a silnice symbolizuje cestu.

Tato fotografie se opět řídí pravidlem třetin stejně jako řada předchozích. Linie a vzory zde také nejsou výjimkou, třeba vzor drátěného plotu, který se pomocí slunce rovněž promítá na protější betonovou zídku, případně vzor a tvar cihel na budově v pozadí.

Fotograf k vyfotografování snímku užil objektiv rybí oko, což je patrné kupř. na zaoblení zídky, která je ve skutečnosti pravoúhlá. Výraznou barvou na fotografii je červená na mikině skateboardisty, přitahuje naši pozornost na jezdce, stejně jako světlo, v němž se nachází.

Vedle modré barvy, která symbolizuje mír, intelekt a rozjímání, si můžeme povšimnout bílé barvy, jež je symbolem čistoty, dokonalosti a světla, šedivé značí chudobu, pokoru a smutek, či červené, která ztělesňuje radost, štěstí a energii. Na fotografii se objevuje relativně často se opakující prvek – schody, které symbolizují cestu do nebe, ale i překážku. Zed' symbolizuje rovněž překážku, ale i hranici, dům značí bezpečí a přístřeší. V neposlední řadě nesmíme opomenout ani palmu, která je symbolem pro radost a vítězství.

I tento záběr bychom mohli pomyslnými čarami rozdělit na třetiny, přičemž by se skateboardista nacházel v jednom z průsečíků zmíněných čar. Avšak kromě rampy, která vytváří domnělý rám a je zde jedinou linií, zde více strukturních prvků není. Výrazným motivem je modrá čepice, té si všimneme pravděpodobně nejdříve.

Zajímavým detailem je skateboardistův stín na zemi. Stíny ve většině případů bývají na snímku něčím nežádoucím, jelikož jde jen o tmavé stíny kazící celkový dojem. U této fotografie jde o výjimku, kdy stínem je jezdcova silueta a celá fotografie je pouze o hlavním objektu – skateboardistovi, aniž by na sebe nějaký jiný objekt strhával pozornost.

Bohužel u této fotografie, na rozdíl od ostatních z výběru, nenajdeme téměř žádnou symboliku. Nacházejí se zde barvy, jako je černá symbolizující smutek, smrt či podsvětí, a modrá, která je symbolem pro intelekt, rozjímání a mír. Avšak tím, že se na fotografii nevyskytují žádné předměty, rostliny atd., ji dále rozebírat nelze.

Jediné, co se na fotografii mimo skateboardistu nachází, je jeho stín, který by mohl symbolizovat horší stránku člověka, tmu či tajemno.

Na poslední fotografii nenalezneme ani pravidlo zlatého řezu, ani pravidlo třetin. Hlavní objekt fotografie je umístěn doprostřed fotografie. Vedle perspektivy a linií viditelných na schodech se zde objevují i linie budovy či parkovacích čar. V případě tújí nacházejících se v pravé polovině by se dalo hovořit o iteraci.

Snímek zobrazuje vesměs veselé barvy, avšak kouzlo mu dodává především slunce v levém horním rohu. Toto světlo rovněž dopadá na jezdcovi záda, a tak, pokud jako první směřují naše oči k onomu světlu, naše pozornost bude hned poté směřovat právě k němu.

Z hlediska sémiotiky jsou pro nás na poslední fotografii důležité barvy, předměty a rostliny. Mezi barvy na snímku patří modrá, značící intelekt, mír a rozjímání, zelená, jež je symbolem pro život, rostliny a přírodu, růžová, která vyjadřuje naději, jemnost a volnost, žlutá, která je symbolem pro Slunce, světlo a bohatství, a nakonec šedivá symbolizující chudobu, pokoru a smutek.

Stromy nacházející se na fotce symbolizují spojení mezi nebem a zemí, člověka, ale i život. Lze si také všimnout palmy v pozadí, která je symbolem pro radost, ale i vítězství. Dům je symbolem bezpečí a přístřeší, a v neposlední řadě schody symbolizující schody do nebe a překážku.

ZÁVĚR

V práci se nám podařilo pojednat o sportu zvaném skateboarding, nastínili jsme jeho historii jak světovou, tak českou a popsali jsme rovněž i jeho jednotlivé disciplíny. Dále jsme poskytli úvod do sportovní fotografie a krátce popsali opět její historii ve světě a v Československu/České republice.

Se sportovní fotografií se váže fotografie pohybu, jež ji předcházela. Abychom mohli fotografovat sport a celkově pohyb, je nutné znát nastavení fotoaparátu, závěrky, clony a citlivosti, abychom dosáhli zmrazení pohybu a neměli na fotografii pouze rozmazané motivy naznačující pohyb. Protože se stále jedná o fotografii, měli bychom myslet na kompozici, aby snímek dobře vypadal a zachycení scény odpovídalo našim záměrům. Toto vše se nám podařilo objasnit v přecházejících kapitolách.

Poslední kapitoly teoretické části byly věnované sémiotice. Nejprve úvodu do sémiotiky jako vědy a poté pojednání o jejích metodách a vztahu sémiotiky a umění. Abychom fotografie mohli charakterizovat ze sémiotického hlediska, bylo nutné seznámit se s tím, co je vůbec znak, jaké jsou jeho typy. V neposlední řadě jsme se zabývali symboly, a to konkrétně neostrými, které se právě v umění, a tedy i ve fotografii, nacházejí.

Poslední část práce byla věnovaná samotnému rozboru snímků. Zjistili jsme, že i přesto, že fotografie pocházejí od různých autorů a že byly pořízeny na jiných místech, z hlediska kompozice jsou si často velice podobné. Fotografové se obvykle řídili pravidlem třetin a zasazovali svůj objekt do relativně klidného prostředí, ve kterém se ale často vyskytovaly nejrůznější tvary a linie. Často volili stejnou hloubku ostrosti a pomocí nastavení nízkého čísla clony jako kdyby oddělovali skateboardistu od jinak neostrého pozadí.

Ze sémiotického hlediska se nám často opakovaly stejné barvy, převážně černá – smutek, smrt a podsvětí, bílá – čistota, dokonalost a světlo, modrá – mír, intelekt a nereálnost a zelená – život, příroda a rostliny. Také se opakoval geometrický tvar čtverce symbolizující stabilitu, pořádek a dokonalost, a prvek schodů, který je symbolem cesty do nebe a překážky, a domů symbolizujících bezpečí a přístřeší. Samozřejmě se na každé fotografii nacházel muž – skateboardista a skateboard, který je sám symbolem pro tento extrémní sport.

POUŽITÁ LITERATURA

MONOGRAFIE:

ANDĚL, Jaroslav, Myšlení o fotografii/1, 1. vyd. — Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2012. 462 s. ISBN 978-80-7331-235-0.

ČERNÝ, Jiří, ún. Sémiotika. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 363 s. ISBN 80-7178-832-5

DOREN, Martin van. Fascinující skateboarding: Příručka pro teorii a praxi. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1994. 212 s., fot., obr., rejstř. ISBN 80-205-0405-2.

DOUBRAVOVÁ, Jarmila. Sémiotika v teorii a praxi. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 160 s. ISBN 80-7178-556-0.

DVOŘÁK, Jan, Odmaturuj! ze společenských věd. Brno: Didaktis, 2008. 288 s. ISBN 978-80-7358-122-0.

FÁRA, Jiří. Windsurfing. Závěsné létání. Skateboarding. 1. vyd. Praha: Olympia, 1983. 149 s. obr., barev. fot.

GREGOROVÁ, Anna. Fotografická tvorba: Náčrt estetiky a teorie umeleckej fotografie. 2.dopl. vyd. Martin: Osveta, 1977. 345 s.

HAROLD, Davis. Kreativní kompozice, typy a techniky pro digitální fotografie. Brno: Computer Press, a. s., 2011, 240 s. ISBN 978-80-251-3504-4.

KARAS, Martin. Skateboarding. Vyd. 1. Brno: CP Books, 2004. 120 s. ISBN 80-251-0273-4

KELSEY, Robin. The Meaning of Photography. Ed. Blake Stimson. Clark Art Institute/Yale University Press, 2008. 208 s. ISBN 978-0-931102-74-5.

KOZÁK, Martin. Velká kniha sportovní fotografie. Brno: Computer Press, 2010. 208 s. ISBN 978-80-251-3247-0.

PETERSON, Bryan. Naučte se používat expoziční čas kreativně. Brno, Zoner Press, 2008, 160 s. ISBN 978-80-86815-61-9.

PILMANN, Josef, Sportovní fotografie, Praha: Orbis, 1959. 25 s.

TOMLINSON, Joe. Encyklopedie extrémních sportů: ilustrovaný průvodce k maximu adrenalinového vzrušení. 1. vyd. Praha: Egmont, 2000. 190 s., fot. ISBN 80-7186-523-0.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Encyclopaedia Britannica. Eadweard Muybridge. The Editors of Encyclopaedia Britannica. [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Eadweard-Muybridge>.

Kodak. Heritage. George Eastman. [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <https://www.kodak.com/US/en/corp/aboutus/heritage/georgeeastman/default.htm>.

Leica Camera. World of Leica. 100 Years of Leica Photography. [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <http://en.leica-camera.com/World-of-Leica/100-Years-of-Leica-Photography/Leica-100-years/Legendary-Leicas>.

Orgeon Live. 6 decades after Rusell Kirsch created the first digital image, technology has outpaced him. Candy Puterbaugh. © 2.5 2018 [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: https://www.oregonlive.com/expo/erry-2018/05/9e71d5e0cd475/creator_of_worlds_first_digital.html.

Pavel Scheufler. Z dějin fotografie. Počátky české sportovní fotografie. 2010-2015. [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <http://www.scheufler.cz/cs-CZ/ke-stazeni/z-d>.

School of Engineering. Alumni Achievements. Steven J. Sasson. [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <http://eng.rpi.edu/about/alumni-achievements/steven-j-sasson>.

Science Media Museum. Frederick Scott Archer, inventor of the wet-collodion process. Colin Harding © 3.12 2012 [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <https://blog.scienceandmuseum.org.uk/photography-a-z-frederick-scott-archer-wet-collodion-process/>.

Skateboarding. [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <https://tokyo2020.org/en/games/sport/olympic/skateboarding/>.

The New York Times. Kodak's First Digital Moment. James Estrin. © 12.8 2015. [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <https://lens.blogs.nytimes.com/2015/08/12/kodaks-first-digital-moment/>.

Waffles at noon. The World's First Digital Image Was in 1957. [online]. © 16. 8. 2015. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <http://wafflesatnoon.com/first-digital-image/>.

Youtube – The history of photography in 5 minutes. [online]. [cit. 28.10 2018]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JoxGEymA8ro>